

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 6. apr. 1974

Nr. 27 (3915)

16. aastakäik

Israel omab juba nüüd aatomirelvi?

Washingtoni ajaleht Star-News märgib, et Israel on arendanud välja tehnika, mille abil toodetakse plutooniumi laser-laser-kiirte abil. Menetlus on lihtne ja suhteliselt odav, nendivad ka aatomiteadlased. Ajaleht ütleb teadvat, et Israel juba praegu omab aatomirelvi, kusjuures tootmisvõime on viis Jeeriko-tüübi raketti kuus.

Israel ise pole kunagi kinnitanud nimetatud aatomiraketite eksistentsi. Ent nende tegevusraadius olevat 300-500 km ja need maksvat umbes poolteist miljonit dollarit tükk.

Raketid on konstrueeritud nii, et need on võimalised kandma tuumalaenguid, mis Israelil nagu öeldud olevat olemas. Seetõttu oli Israel ka nõus taganema välja Suessi tsoonist – niiöelda ähvardusega tagataks: kui Egiptus veel kord tungib kallale, siis tulevad mängu tuumarelvad.

Ametlikult on aga Israel korduvalt toonitanud, et aato-

mirelvi ei soetata enne kui seda on teinud Israeli naabrid.

Kui nüüd redutseerida Star-News andmeid sensatsioonita semelt reaalsemale nivolele, siis võib ju öelda, et Israel vähemalt omab head aatomirelvi-ettevalmistust. Israel on suuteline tootma lühikese aja jooksul vajaliku arvu aatomilaenguid.

Olkord aga avab hirmutava perspektiivi. Kui saaks saja-protsendiliselt kindlalt teatavaks, et Israel tööpoolest omab tuumarelvi, pole mingit kahtlust et ka araabia riigid relvastatakse aatomiraketidega. Ja siis muutuks olukord Lähis-Idas tõeliselt ohtlikuks.

Mis juhtus kulisside taga 1944?

Laitem eesti avalikkus ei saanud kunagi teada, et eestlaste sõjalise panusega ja mobilisatsioonidega saksa poolel kerkis ka eesti poolel kompensatsioonid nõudeid iseseisvuse taastamise näol. Leedu ja Läti omavalitsused olid keeldunud mobilisatsioonikäskudele alla kirjutamast, seda tegi vaid Eesti omavalitsus, selgub soome uurija Seppo Myllyniemi uurimusest.

Dr. Myllyniemi annab andmeid mobilisatsioonide käigust Eestis, Lätis ja Leedus ning rõhutab, et saksa sõjaväevõimudel oli selle juures suurimaks takistuseks Hitler ise, kes kauemat aega keeldus lubamast rahvuslikke väeasid, kuna ta oli teadlik, et sellest varem-hiljem tekib poliitilisi nõudmisi nende rahvaste poolt iseseisvuseks. Nii tuli mohl võtta "tööteenistusse" ja poliitpataljonidesse.

Alles hiljem õnnestus Himmeleril välja kaubelda load leegionide loomiseks, millist aga

kunagi ei formeeritud Leedus, kus püüdnud kuni ka omavalitsuse vastupanu oli selgeks järele – leedulased saadeti seepärast sundkorras Saksa-maale tööle.

Kui sõja lõpuosas sakslased olid taganenud Eesti piirideni, siis otsisid nad kontakti Eesti Vabariigi kontingentide esindaja prof. Jüri Luotsaga, kes nõudis iseseisvuse taastamist. Nagu selgub raamatust, oli okupatsioon lõpus ka dr. Hjalmar Mäe esitanud nõudmisi Eestile iseseisvuse andmiseks. Vt. artikkel tänases lehes.

Balti esindajad külastasid Genfi delegatsioone

Balti Nõukogu viimase aktsiooni puhul Genfis Euroopa julgeolekukonverentsi delegatsioonide juures esitati märgukiri ja anti suusõnaliselt seletusi järgmistes küsimustes: et konverents taaskinnitaks kõigi rahvaste, kaasaarvatud Balti rahvaste võrdõiguslikkust ja enesemääramise õigust, et konverents käsitleks eriti Balti riikide enesemääramise õiguse rakendamise küsimust heatahtlikult ja et välditaks sõnastust, mida võidakse tõlgitada kui tunnustust N. Liidu annekteerimisele.

Delegatsiooni kuulusid USA-st Läti Ühingu esimees Ilvars Spilners, Saksamaalt Kesknõukogu volitusega Arnold Joonson ja Londonist lätlane Paul Reinhardt.

Balti delegaadid külastasid järgmisi konverentsist osavõtjate riikide delegatsioone ja ametisikuid:

USA delegatsiooni anti suusõnaliselt seletusi USA välisministeeriumi N. Vene ja Ida-Euroopa riikidega vahetusprogrammi büroo direktorile Charles Stefanile, kes on konverentsi 3. töökomitees USA esindajaks: David Small, kes on konverentsi 1. töökomitees juuriidiline nõuandja USA poolt.

USA delegatsiooni juhiks on suursaadik Albert W. Sherer, kes senini oli suursaadikuks Tšehhoslovakkias, määrati Genfi ja saabus oma uuele kohale alles 2 päeva enne Balti delegatsiooni Genfi jõudmist. Järg kolmap.

Eesti Komitee 1974-nda aasta auhinna andsid Andres Küngile üle esimees Artur Reintamm (vasakul) ja abiesimees Heinrich Mark (keskel). (Foto Lepper)

Eesti Komitee tähistas 30-a JUUBELIT

Eesti Komitee sai 26. märtsil 30-aastaseks. Tähtpäeva märgiti Asemikekogu koosolekuga 30. märtsil Stockholmis Eesti Majas. Juubilar on kujunenud institutsiooniks, millise kaudu funktsioneerib oluline osa eesti kultuuritegevust siin Rootsis, kuna vastavad riiklikud ja omavalitsuslikud summad on eesti rahvusgrupi käsutusse juhitud just selle vanima asutuse kaudu. Juubeliaastapäeva koosviibimisel anti üle ka Eesti Komitee 1974-nda aasta auhind publitsistile ja ajakirjanikule Andres Küngile.

Eesti Komitee Asemike Kogu aastakoosolek ja 30. aastapäeva tähistamine toimus laupäeval 30. märtsil Stockholmis Eesti Majas. Asemike Kogu koosoleku avas Komitee esimees agr. A. Reintamm, kes tervitas koosolekust osavõtjaid ja tuletas meelde surma läbi lahkunud Komitee liikmeid. Neid mälestati leinaseisakuga.

Koosoleku juhatajaks valiti Elmar Anderson, Endel Krepp

ja Aksel Mark, protokollijaiks dr. Ivar Paljak ja Madli Kurdve.

Dotsent T. Künnapas andis lühilülevaate Eesti Komitee tegevusest, ülesannetest ja eesmärkidest 30 aasta jooksul.

Tegevusaruanne esitas esimees A. Reintamm ja majandusaruande laekur K. Moorma. Pärast revisjonikomisjoni protokollil ärakuulamist kinnitati

tegevusaruanne ja majandusaruanne, mille läbikäigud 1973 olid 1.651.202 krooni.

Tegevuskava eistas abiesimees Heinrich Mark. Tegevuskava puhul avaldas A. Rossman soovilavaldis, et Komitee leiaks võimalusi tuhe isiku ametisse rakendamiseks, kelle ülesandeks oleksid sotsiaalküsimused. Tegevuskava võeti vastu.

Järg kolmap.

EPL

Laupäeval, 6. apr. 1974

MEKKA

Ameerika Ühendriigid on oma Watergate skandaali lõpmatuseni nämmutamisega kõigutunud mitte ainult republikaanide erakonda ja selle ridades tulnud presidenti, vaid samal ajal ka maailmariigi prestiiži välismaailmas.

Raske on praeguses olukorras USA-s selgepiirilisel naha lähenemisele enesest mõistetavalt juhti ja see avaldabki ennast juba küllaltki tundaandvais arusaamatustes — kasvõi näiteks õlikriisi taustal, kus nii Kissinger kui Nixon mõlemad on etteheited teinud oma Euroopa liitlastele.

Euroopas on mõnelgi veel meeles, et 1956. Ungari-kriisi aastal, just USA vahelesegamine likvideeris Iisraeli, Suurbritannia ja Prantsusmaa ühisaktsiooni Suesi ja oli ning ühtlasi ka Iisraeli tuleviku päästmiseks.

Washington kuulis Moskvast rinnahäälil, millised olid ette tegevdatud selleks, et lääne-riigid ei julgeks segada samaaegset Ungari alistamisoperatsiooni, ja sundis oma liitlased aktsiooni lõpetama.

Kahlemata on õlikriis ja õli-boikott üks toodkore tagasipõrkamise tulemusi. N. Liidu mõjule anti vabad käed ja Moskva ei oodanud palju oma laevastiku paigutamise otse USA seitsmenda laevastiku nina alla Vahemere. Tulemuseks on kogu Lähis-Lääne probleemid kasvamise hülgemöötmise. Kissingeri rahureisid on olnud vaid katteks summutada ajutiseks lekke.

USA välispoliitika ei ole seega alati olnud just kõige õnnelikum ja küsida võib, kuivõrd praegune nn. rahu ülesehitamise poliitika just Moskvaga koos töötades tõelise rahuni viib. President Nixon on oma sisepoliitilises eksistentsivõitluses näidanud, et ta on võimeline pööreteks, kui asi ummikusse viib.

Ja ummikust väljapääsuteed näib ta otsimas olevat ka Venemaale lähenemispoliitikas, mis 180-kraadiliselt erineb tema seisukohtadest sel ajal, kui ta Eisenhoweri abipresidentina Moskvast käis ja seal Hruštšoviga sõnasõnades pidas. Asja teeb keeruliseks ilmselt see, et see poliitika on määratud ühtlasi presidenti välja viima

ka sisepoliitilisest ummikust, mida Watergate on tekitanud.

Olukord on selles mõttes palju muutunud, et kui Hruštšov käis asju ajamas Washingtonis, siis kavatses Nixon ajada asju Brezhneviga Moskvast — olukord, mis kriipsutab alla, kuhu on viidud uus poliitiline Mekka. Ja teadlik oma asendist, võttis Moskva küll Kissingeri lahkel vastu, kuid ei annud järele üheski küsimuses, sed ameerikapoolsele agarus jätab nalle mulje, et venitamine võib tuua üha suuremaid eeliseid Moskvale endale ja ühe suuremaid USA järeleandmisi.

Kõne all on nimelt tuumarelvade vähendamise kokkulepimine, kus mõlemad pooled on avaldanud optimismi, ilma et praktilised läbirääkimised SALT-konverentsil kuhugi oleksid viinud. Ja kui nad viisidki kuhugi, siis on olukord nagu ikka idakokkulepetega: lääs peab kinni punkt-punktilt, ida, tõmmates oma tegutsemise üle saladuskatte, ainult teeskleb lepingu pidamist. Selline suhtumine ongi juba osaliselt kõigutanud jõubalanssi, seda Kremli kasuks.

Kui N. Liit sellelaadilisi lepinguid üldse vajab, siis eeskätt selleks, et saada abi läänest oma strateegilise positsiooni ülesehitamisel, mis teaduspäraselt on nigelam kui läänes hinnatakse — mahajäämus põllumajanduses, teedevõrgus, tehnoloogias. Sputnikud ja aatomipommid on paraadkulisid, milliste tagust tuleb tõelise jõu saavutamiseks täita hakata. Ja siin ruttavad lääne kapitalistlikud demokraatiad meeleldi appi nii tehnoloogiaga kui ka komplitseeritud strateegiliste kaupadega. Lääs annab krediteid, lääs aitab ehitada autovabrikuid, jõuajamu, teid ja tööstushooneidki. Kõike seda lootuses, et avarane normaalne kaubavahetus ja äritegemise võimalus.

Et aga tohtida Nõukogude kolossi abistada, ollakse valmis aktsepteerima kõiki ta tingimusi, mis otseselt on suunatud elanikkonna rõhumise ja isoleerimise tugevdamisele, näit. suukorvi pähepanemisele, idas asuvatele rahvastele pakutavale informatsioonile. Kui Moskva ei taha, et ta elanikud kuulaksid Solženitsõni poolt kirja pandud tõe kommunismi terroritugevust, siis kaob ta lihtsalt programmist.

Mis sellest, et selline teguviis aitab tugevdada ühe terrorirezhimi haaret oma kodanike ümber. Kõike sellepärast, et lääs ei leidnud oma arvates suurte väljajavadetega koha oma kapitalide paigutamiseks. Mis omakorda terrorile selgroogu annab.

Sellistes meeleoludes ei ole imestada kui pisikeste maade, nagu seda on Rootsi, ministrid voorivad Moskva ja idapealinade vahet — samas lootes jagada pirukat. Kui see pirukas ühel päeval ei plahvata. Nii nagu on näidanud kogemused.

Uus Mekka on nagu mingi maailma tsentrum. President Nixon väidab, et Moskvast käimine on almus viis tuumasõja vältimiseks. Ja parem olevat asjadest kõnelda seespool Kremli pakse müüre. Seal avaldatakse nende väljendus- tega rahulolu, kuid pahanda-

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiskoplik kog. Palmipuude peajumalat. 7/4 kl. 14 Jakobis, kog. õp. oreili H. Kiisk, laulur. Suur-Reede liturgiline jumalat. 12/4 kl. 14 Jakobis, jutl. teol. stud. Thomas Vaga, koor Jüri Aadli juhata, oreili H. Kiisk, armulaud, laululehed. I pühail 14/4 kl. 14 Jakobis, teol. stud. Vaga, oreili H. Kiisk, laulur.

BOJAS: Carolis jumalat. Suurel Reedel 12/4 kl. 15, õp. Kodres, armulaud, laululehed.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus Suure-Reede liturgiline jumalat. 12/4 kl. 16, praost Koolmeister, oreili R. Heinmetts, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Gbg-L. Rootsi kog. Suur-Reede jumalat. Kristiinus 12/4 kl. 14, õp. Kool, oreili PG Strömberg, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. Lut. Gbg kog. Suur-Reede jumalat. St. Paulis 12/4 kl. 15.45, õp. Wilund, solist Aarne Viisima esitab neli retsiitativit Grauni oratooriumist "Jeesuse surm", armulaud, laululehed.

HELSINGBORG: Maria kirikus pühadejumalat. 21/4 kl. 13.30, õp. Laantee, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tausen's liturgiline jumalat. 12/4 kl. 13, õp. Rebane, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

KUMLA: Kirikus jumalat. II pühail 15/4 kl. 16 praost Koolmeister, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johanne's kirikus liturgiline jumalat. 12/4 kl. 17, õp. Rebane, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

LUND: Kloostri kirikus liturgiline jumalat. 13/4 kl. 18.30, õp. Rebane, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus ülestõusmisepühade jumalat. kl. 17.30, õp. Laantee, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

NORRKÖPING: Matteuses Suur-Reede jumalat. 12/4 kl. 14, õp. Laantee, oreili H. Piirimets, kog. segakoor J. Äro juhata, armulaud, laululehed.

OLOFSTRÖM: Ülestõusmisepühade jumalat. 20/4 kl. 13, õp. Laantee, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

ÖREBRO: Olaus Petris jumalat. II pühail 15/4 kl. 13.30, praost Koolmeister, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, Palmipuude laup. 6/4 kl. 18 õhtuteen, pajuokste õnnistamisega, pärast piht. Palmipuude pühail 7/4 kl. 11 Issanda Jeruusalemma minemise püha liturgia, enne seda piht, ülemp. Nael.

GÖTEBORG: Guldhedeni Ortodoksikirik, Palmipuude pühail 7/4 kl. 11 liturgia, pärast nõuk. koosolek. S. Reedel 12/4 kl. 14 Kristuse matmise mälestusjumalat. S. Laup. 13/4 kl. 21 Suure Püha Paasa õhtuteenistus, praost Raag.

NORRKÖPING: Püha Olai kabel, Palmipuude pühail 7/4 kl. 11 liturgia pajuadade õnnistamisega, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallig. 11. 7/4 kl. 10 pühapäevakool. kl. 11 A. Laur, laululehtekand. S. Neljap. 11/4 kl. 18 jumalat., pastor Kili New Yorgist. S. Reede 12/4 kl. 11 jumalat. E. Kili, koor ja lvaritett, Kristuse surma mälestamine.

Ülestõusmisepühade konverents: 13/4 kl. 18 avajumalateenistus. I

takse presideendi kalleimistri üle, kes püüab kongressis läbi suruda USA suurimat enesekaitse-eelarvet.

Pahandatakse sellepärast, et see eelarve võib taastada USA maailmapoliitilise positsiooni ja tõe poolest ära hoida sõja puhkemist.

Kremli tunnustab nimelt jõudu ja ainult jõudu.

KLA

pühail 14/4 kl. 10 palve kl. 11 jumalat. kl. 16 laulujumalat. II pühail 15/4 kl. 10 palve, kl. 11 jumalat., kl. 15 lõpujumalat. Peakõneleja pastor Evald Kili New Yorgist ja külalised. Nais- ja segakoor ning kvartett. Jumalateenistuste vaheajal tootustamine.

STOCKHOLM: Norrmaalmi Bapt.-Kirik Norrtullsg. 37, palmipuudepühail 7/4 kl. 14 jumalat., Heino Promm Torontost ja Albert Vaim. S. Reedel 12/4 kl. 14 jumalat., dr. Artur Proos Vancouverist. Pärast jumalat. Kristuse surma mälest. Jutl. O. Loogna.

ALINGSAS: KFUM, Östra Kyrkog. 8/4 kl. 16, praost Koolmeister, oreili R. Heinmetts, armulaud, laululehed.

BORAS: Eesti Baptistide Keskkomitee valmulik konverents eestlastele Blåbändi saalis, Stjärnsköldsgatan 5. 13/4 kl. 18 tervituskooolek. I pühail 14/4 kl. 9 palvet., kl. 10 jumalat. Kristuse surma mälestamisega kl. 18 õhtune jumalat. II pühail 15/4 kl. 9 palvetund, kl. 10 jumalat., kl. 13 tegevkoosolek valimistega, kl. 18 lahkumiskooolek.

Külaajutustajad, soololaud, segakoor. Külalisena jutl. A. Proos Vancouverist.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik

Fiiladelfia, Smedjegatan 23, 18/4 kl. 19 pastor Evald Kili New Yorgist.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, 7/4 ja 12/4 kl. 11 jumalat. V. Kubja. Pühade ajal koosolekuid ei ole.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 6/4 kl. 14 piibli- ja palvet. 7/4 kl. 15 "Mitme mehe jutlus" Hebr. 5:7-9, pühapäevakool. 12/4 kl. 15 A. Milder, Kristuse surma mälest. 15/4 kl. 15 K. Verendel.

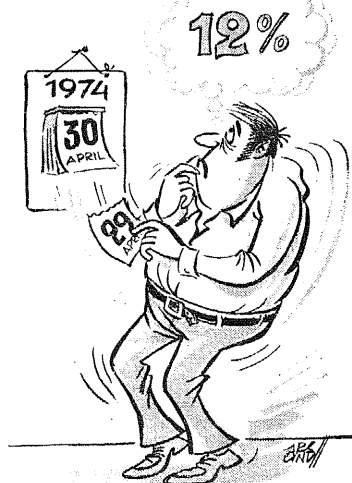
GÖTEBORG: Linnea Kirik, Långg. 36 jumalat. 7/4 kl. 11, H. Rohla teemal "Jeesuse tagasitulek". S. Reedel 12/4 kl. 11 kohal. vennad. Parkg. 11 KFUM palvet. 10/4 kl. 13.

HELSINGBORG: Korskyrkan, Trädgårdsg. 19 jumalat. S. Reedel 12/4 kl. 14, Aarand Roos.

KUMLA: Fiiladelfia, Skolv. 10, 17/4 kl. 19 pastor Evald Kili New Yorgist.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 7/4 kl. 13 E. Medri jt. Betanla, Bräddg. 54 palvet. 6/4 kl. 17 kõnet ja laulu heilindit.

UPPSALA: Korskyrkan, St. Persg. 26 jumalat. 6/4 kl. 15, jutustab ja laulab Heino Promm Torontost ja A. Vaim.

Aegsasti tähelepanu järeelmaksustamisele!

Kui sa arvestasid välja oma lõplikku maksustamist, siis võibolla sa avastasid, et sind tabab järeelmaksustamine.

Sa oled kohustatud maksma 12% rendist sellist järeelmaksustamise summat, mis ületab 1.000 kr, kui järeelmaksustamise summa on 1/10 või rohkem lõplikust maksustamisest või kui järeelmaksustamine summa on vähemalt 5.000 kr.

Et pääseda rendisest — ja järeelmaksustamisest — võid teha preliminaarse tulumaksu täiendava sissemaksu hiljemalt teisipäeval, 30. aprillil 1974.

Sissemaksu teostad postzhiirol 300-4 eriliselt tulumaksustamise sissemaksukaardil, mis on deklaratsiooni broshüüris "Dags att deklarera" ja postil.

RIKSSKATTEVERKET

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetuse ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimissavestige nr. 15 67 70-0
Kuulutussarve postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 170:—
Termin (4 kuud) kr. 62:—
Kuu kr. 17:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Järgmine suursõda — kas massiline aatomihävitus või n.ö. tavaline sõda?

Viimasel ajal on üha enam hakatud ktsima, milliseks kujuneks järgmine suursõda — kui see ühel või teisel põhjusel peaks puhkema. Mõistagi ollakse läänes huvitatud eeskätt N. Liidu strateegia. Hiljutised kogemused on näidanud, et maailmas võivad tekkida hoopis uued konfliktid põhjustel, nimelt seoses loodusvarade ja toorainete vähenemisega. Kui mingisugune võim või võimugrupp omab mingit ülitähtsat toorainet ja kasutab oma monopolilist, võib kergesti tekkida kokkupõrge ja suursõda.

Talipunkti selles küsimuses on praegugi veel Lääs-Ida oma olitavaradega, plahtvaatlik olukord Euroopa keskosas ja vägagi labiline olukord veneleaste ja hilinlaste vahel Kaug-Idas.

25 aastat on näiteks ameerika sõjaväelased eeldanud, et eventuaalne uus suursõda puhkeb NATO ja N. Liidu ning viimase liitlaste vahel. Alguks oleksid kasutusel konventsionaalsed relvad, kuid pikapeale (olenedes ühe või teise poole edust) tuleksid kasutusele ka tuumarelvad.

Kuid ka aatomisõda võib olla mitmesuguse iseloomuga. Võidakse toime panna massilist hävitust, kusjuures ei tehta mingit vahet sõjaväeliste objektide ja tsivilistide vahel. Kuid tuumarelvil võidakse kasutada ka alimõeldi sõjaväeliste seadeldiste, baaside vastu.

On olemas eksperte nii USA-s kui Euroopas, kes on veendunud, et kuna terroristasakad tuumarelvade alal on olemas, kujuneb järgmine sõda konventsionaalseks ja peetakse sel juhul Euroopa tasandil.

Läänellitlased arvavad, et kuna Varssavi-pakti armeede kvantitatiivne ja kvalitatiivne ülekaal on tohtu, siis ollakse läänes lihtsalt sunnitud kasutusele võtma taktikalist tuumarelvil. Eesmärgiga takistada V-pakti vägesid vallutamast Kesk-Euroopa rike.

Leitakse, et sõjalisel ettevalmistusel ja planeerimisel üldiselt peab arvestama taktikalise tuumasõjaga, kusjuures "kõige tõenäolisemaks vastaseks on Sovjet".

Nooremad Pentagoni ohvitserid on aga arvanud, et enam iseeneslikult on olukord, kus USA sekkub pilratud konfliktidesse kas oluiseelt või kaudselt. See tegelikult asetaks USA raskema olukorra ette, kui ameeriklased oleksid n. ö. süm-

silma vastu Sovjetiga. Pilratud konfliktidega on USA-i raske mobiliseerida üldsuse saajaprotsendilist tuge. Kogemused näiteks Vietnamist on olemas.

Ja kui pilratud sõjad puhkaksid otseseks kokkupõrkeks mõlema supervõimu vahel, oleks USA olukord kaunis halb. Et varustada oma liitlast sõjalise materjaliga, on USA sunnitud kontrollima ühendusi nii maal kui merel.

See on tänapäeval hoopis raskem kui Teises Maailmasõjas. N. Liidul suure kontinentaalsuutlusega on taas suuremad eelised puht-strateegiliselt kuna transpordid maal pole nii haavatavad.

Huvi pakub muidugi, mida mõtleb N. Liidu sõjaline juhtkond. Kõrgemate vene sõjaväelaste artiklist ja kõnedest nähtub selgelt, et nad lükkavad tagasi mõtte vastastikkusele totaalsele hävitusele. Parem siis juba poliitika, mis garanteerib üleelamist.

Kuid ka vene sõjaväelased on veendunud, et igasugune sõda Euroopas võib eskaleeruda tuumarelvasõjaks. Kuigi on olemas küllal neid ohvitseri, kes leiavad, et nõukogude armeede tugevusest jätkub, et konventsionaalsete relvadega lüüa NATO. Ent ka siin tekib kahtlus, mis juhtub siis, kui vastane seoses kaotustega selges desperatsuses vallandab nuklearsõja.

Nato ringkonnad oletavad, et N. Liidu esmasaks üles andeks võimaliku kokkupõrke puhul on püüda saavutada totaalse ülekaal õhuruumis.

Kuidas on aga lood N. Liidu mereväega? Kui peaks Euroopas puhkema suurkonflikt, on mõeldav, et venelelased holavad oma pinna-laevad varus, eesmärgiga kaitseda tähtsaid sõjalisel sedameld.

Nimetatud staadiumis tegutses vaid hiljasilik vene allveelaevade laevastik, kelle peatlesandeks on hävitada USA varustuskonvoisid, mis on teel Euroopasse. Muidugi arvestatakse pilratud koostööd ka pinna-laevadega, seda eesmärgil hävitada läänellitlaste allveelaevu.

USA ohvitserid ütlevad, et vene lastel on suur eelis just seetõttu, et USA peab varustama oma liitlast Euroopas ja on nii seotud komplisieritud transpordiprobleemidega. Samuti ütlevad ameeriklased, et N. Liidu merevägi on suuteline väga hästi ja kiiresti arendama koostööd teiste relvaliididega.

Lõpuks märgivad läänellitlaste eksperdid, et globaalse konfliktid puhkedes on nõukogude armee sunnitud kontsentreerima kahe peavastase vastu. Neist esimene on NATO Euroopas ja Hiina sõjalisel üksused idas.

On märgata, et kogu vene sõjaline väljaõpe on selline, et see ei näe ette intervetsioone üle mere-de ja ookeanide, vaevalt ka pilratud sõdade pidamist väljaspool Sovjeti-bloki perifeeriat.

Võit või kaotus? Sõda või rahu? Mars või Kissinger?

Uus Trans-Siberi raudtee N. Liit tahab Jaapani abi

Leonid Brezhnev on teinud ettepaneku, mille kohaselt jaapanlased ja venelased ühiselt ehitaksid uut raudteed, mis ehitatakse põhjapool Baikali järve ja läheks kuni Vaikse ookeanini. Partei juht esitas oma soovi jaapani delegatsioonile, mis on Moskvas arutanud tervet rida ühisel projekte.

Vaatlejad Moskvas nendivad, et uus raudtee on veneleaste ülima tähtsusega. See kuigeb mitusada kilomeetrit põhjapool praegust Trans-Siberi raudteed, mis suures ulatuses on ehitatud paralleelselt Hiina piiriga ja asub selle otsele läheduses.

Seega on praegune raudtee äärmiselt haavatav, kui eventuaalselt peaks puhkema mingisugune konflikt Sovjeti ja Hiina vahel. Peale selle on Trans-Siberi raudtee absoluutselt ülekoormatud ega suuda enam teenida Kaug-Ida vajadusi transpordile alal.

Nõukogude eksperdid märgivad, et uus raudtee avaks peale selle võimalusi efektiivselt ekspluat-

rida tohtuluid loodusvarasid, mis paiknevad Siberi idaaladel. Nii näiteks on sääi rohkesti sütt, mineraale ja puitu.

Telsalt aga arvatakse, et Jaapan peab arvesse võtma ka oma vahekordi Hiinaga. Nimelt on jaapanlased veendunud, et Hiina lähemal ajal kujuneb tõhusaks kaubanduspartneriks. Nii peetakse vaevalt usutavaks, et Jaapan julgeb koostööd N. Liiduga alustada peaaegu strateegilisi projekte.

Ent tetsalt on jaapanlased käitunud suhteliselt julgelt muude koostööprojekte alal. Lähemal ajal alustatakse läbikäimisi Jaapani ja Sovjeti vahel, kusjuures peateemaks on ligemale 4000 kilomeetri pikkuse õhutorustiku ehitamine Lääne-Siberist Vaikse Ookeani läände.

Nimetatud torustik varustaks järgneva 20 aasta jooksul ka Jaapanit toorõliga. Ja siis on kavandamisel ka maagaasi turustamise projekt, kusjuures jaapanlased saaksid N. Liidult gaasi Jakutski piirkonnast Siberi idaosas. Vastutasuks aitaksid jaapanlased ehitada vajalikke tööstusi ja ka torustikke.

Alles hiljuti leppisid Sovjet ja

Jaapan kokku 555 miljoni dollari suuruse jaapani kredidi suhtes. Summat kasutatakse Jakutski tööstustele väljaehitamiseks, kusjuures pärast seda saaks Jaapan N. Liidult koksli oma terasetaste jaoks.

Ja lõpuks loodetakse jõuda kokkuleppele ka puudukaubanduse osas — puidust on Jaapanis terav puudus. Kavas on ka proovipuurimised Sahhalini rannikul, kus tõenäoliselt leidub nii maagaasi kui ka õli. Ka need toimuksid ühisprojektiina.

Leinateated

Leicesteris Inglismaal suri 12. märtsil Martin Vedler, sünd. 29. detsembril 1907.

Derby, Inglismaal, suri 12. märtsil Eugen Klement, sünd. 25. mail 1890.

Dessaus Saksamaal suri 17. veebruaril Richard Mölder, sünd. 3. juunil 1887 Karulas.

Bad Segebergis Saksamaal suri 9. novembril 1973 Hilda Malm, sünd. 14. detsembril 1886 Tallinnas.

Gustav Mägi

ÖLIMAALID

Näituse avamine laupäeval, 6. aprillil kl. 13—15, kestvus kuni 30. aprillini. Avatud äripäeviti 10—17, laupäeviti 10—14.

Välis-Eesti Galerii

Lilla Nygatan 8

Tel. 10 50 40

Vajatakse kohealt

õmblejat

Töökoht sädalinnas Kungsgatan 67. Lähemaid andmeid annab pr. Laher — tel. 10 68 74.

**ANATOMISKA
BANDAGE AB**

Götaverken ehitab ümber vene laevu

Moskvas kirjutati alla lepingule, mis Göteborgis asuvala laevatohasele Götaverken on viiart 80—90 miljonit krooni. Äri puudutab ka suurtehaseid Alfa-Laval ja Nohab. Nimelt ehitab Götaverken ümber kaks külmutuslaeva, tehes neist ujuvad kalajahutused. Mõlemad ümberhitatavad vene laevad on 9700 tonni suurused.

Need ehitati Gdanskis laevatohastes Poolas 1960—66 ja on sellest ajast peale toimnud külmutuslaevadena, opereerides peamiselt Atlantid põhjaosas. Pärast ümberhitust tegutsesid laevad samas piirkonnas, ent ka Norra meres ja Barentsi meres.

Kumbagi laeva kapatsiteet kalajahu alal on 600 tonni ööpäevas, mis on äärmiselt kõrge toodang ujuva kalajahutuse kohta. Tooraineks on kala, mida normaalselt ei kasutata inimtoituks. Kalajahu on proteiinirikas ja seda kasutatakse peamiselt loomasöödaks.

Götaverken on töötanud vene tellimustega vähemalt kümme viimast aastat ja sõlmitud lepingud on olnud viiart 10—15 miljonit krooni aastas. Võib juurde lisada,

et tegemist on olnud Götaverkeni parandustehasega.

Masinad kalajahu tootmiseks teeb Alfa-Laval, kusjuures need monteeritakse sisse kahte praegusesse lastiruumi. Nohabi tehased omalt poolt ehitavad kuus diislgeneraatorit, võimsusega 330 kw.

Tekile paigutatakse kalapumbad, mis imevad kala väiksematest traalaritest emalaevale. Ja konveierid toimetavad pektud kalajahu laeva lastiruumidesse. Ka teatud tankid ehitatakse ümber. Sinna paigutatakse kalaõli, mis on kalajahu n.ö. kõrvaltoode.

Esimene laev saabus ümberhitustesse Göteborgi oktoobril 1973, teine jaanuari lõpus 1975. Ümberhitamine võtab aega umbes pool aastat.

Eesti Baptisti Keskkond

VAIMULIK KONVERENTS EESTLASTELE

Boräsis, Blåbändi saalis, Stjärnsöndsgatan 5 Ülestõumise pühadel

13. aprillist kuni 15. aprillini

Pühade laupäeval 13. apr. kell 18 tervituskoosolek. Esimesel pühäl 14. apr. kell 9.00 palvetund, kell 10.00 jumalateenistus Kristuse surma mälestamisega, kell 18.00 õhtune jumalateenistus.

Teisel pühäl 15. apr. kell 9.00 palvetund, kell 10.00 jumalateenistus, kell 13.00 konverentsi tegevkoosolek valimistega, kell 18.00 lahkumiskoosolek. Paljud külalisjutlused, soolaulu ja segakoor. Külalisena jutlustab dr. Artus Proos Vancouverist.

Konverentsile sõitjaid palutakse, kui võimalik, teatada oma osavõtust aadressil: H. Ahlberg, Lindörmsgatan 27, 502 37 Boräs.

Kõik teretulemast!

Eesti Kultuuri Koondise aastakoosolekul refereeris kirjanik Keete Ainver Nobeli laureaadist Aleksander Solzhenitsõnist. Paremal koosolekust osavõtjaid (EPL-fotod Lepper).

Kultuurikoondise sihiks suurendada liikmeskonda

Eesti Kultuuri Koondis Rootsis pidas oma käesoleva aasta üldkoosoleku reedel, 22. märtsil Eesti Majas, mis kujunes lühikeseks ja asjalikuks ning lõppes huvitava ettekandega Aleksander Solzhenitsõni üle kirjanik Keete Ainverilt. Üldkoosolekul võeti vastu auesimehe Valter Tauli ettepanek korraldada suur aksioon uute liikmete värbamiseks vähemale 500-le. Läänud aasta jooksul tuli juurde 33 uut liiget, tööst aasta lõpuks liikmete üldarvu 365-le tegevliikmele ja 4-le toetajaliikmele.

Koosolekut juhatas EKK juriskonsult Leo Parre ja protokollis Karin Saarsen-Karlstedt. Kuna koosolek algas kohe pärast Elli-Maria Hallapi, EKK asutaja liikme, matusekohvi mälestati teda ja kõiki teisi aasta jooksul lahkunud liikmeid vaikselt leinaseisakuga.

Revisjonikomisjoni liige Edmar Kuus luges ette möödunud aasta majandusaruande ja uue aasta eelarve, kusjuures raamatupidamine leiti korras olevat ja kõik sissekanded vajalike dokumentidega tõestatud, samuti vastasid üle bilansis esitatud postzähilro- ja pangavarved.

Kulude-tulude arve oli tasakaalus kr. 26.694,88, kusjuures ülejääk oli kr. 1.238,48 ning bilans samuti tasakaalus kr. 136.597,28. Aruande aastal maksti Kultuurifondist auhinnaks kr. 3.000,-, mis jagati kirjanike Helmi Mäelo ja Albert Kivikase vahel võrdseks osadeks. Stipendiumideks Elis Kaljot-Vaarmani sihtkapitalist maksti noorema põlve teatri- ja muusika viljelejatele ja õppijatele kokku kr. 4.100,-.

Nihastati majandusaruanne kui ka eelarve kinnitati üldkoosoleku poolt üksmeelselt. Samuti võeti vastu esitatud tegevuskava, kusjuures tekkis mõttevahetus ürituste heilsalvestamise üle. Dots. V. Tauli nentis, et paljude kultuuri isiksuste hääled on veel salvestamata.

Sellele vastas Viljar Nairis, et paljud suured üritused on heliintistatud, kuna väiksemad üritused on kahjuks kahe silma vahele jäänud. Tal on aga ta oma erakogus kultuuritegelasi heliintist ja ta lubas need üle kanda uutele lindiledele EKK-le kasutamiseks. Lensi Römmeri mainis, et näitlejate heliintistamine on tema hoolet. Kuna aga mitmed vanema põlve näitlejad ja ka kirjanikud on keeldunud, siis ei saavat ju vägisi midagi ette võtta.

Harri Klisk soovitas EKK toimkondadele küsimus läbi kaaluda ja omal erialal kandidaate lüüsta-miseks esitada, millega üldkoosolek ka nõustus. Käesoleva aasta tegevuskava näeb ette muusika üldiata eesti heliintistajate heilitõde paljundamist ja esitamis- ning muusikaliste ürituste korraldamist. Kirjanduse alal jätkub endiselt uuloomingu õhtute organisimine, mis alati on olnud eriti publikurohked, ning üldtuntu kirjanike juubelite tähistamine. Tavakohaselt toimub novembri raamatukuu, raamatunäitus koos müügi-ga.

Samuti kavatses EKK tähistada meie tuntu kunstnike juubelipäevi, kunsti üle loenguid pidada ja — kui see osutub võimalikuks — mõne kunstniku ateljeed külastada. Teatritoimkonnal on kavas korraldada ilulugemise kursust ja lahkunud näitlejate õhtu novembri alul loengu, muusika ja valguspil-tidega.

Endisel viisil jätkatakse meie algupäraselt näidendid paljunda-mist ja laenutamist. Algust on juba tehtud Arvo Mägi viimase aja tea-triloominguga.

Kultuurifondi rahadest antakse edaspidigi auhindu ja Elis Kaljot-Vaarmani Sihtkapitali ning Prit Hallapi nimelise fondi poolt stipendiume teatri- ja muusikahuvilistele noortele. Eesti Kultuuri Koondis altab endiselt meie noori nende kunstnäituste korraldamisel ning on aktiivselt kaasas Balmore'is peetavate Teiste Üle-maailmsete Eesti Päevade — ES-TO-76 — Rootsi Komitee väljaku-jundamisel ja tegevusel.

Läbirääkimiste osas võeti pärat kohapeal toimunud hääletamist vastu auesimehe dots. V. Tauli opti-mistlik ettepanek korraldada uute liikmete värbamiseks "Akt-sioon 500", eesmärgiga tõsta EKK liikmete arv aasta lõpuks vähemalt 500-le. Ta soovitas seda teha täiesti "professionaalsel tasemel" erilise ametniku palkamisega selleks ots-tariks.

Lahtiste valimiste tulemusena jäi esimese Leonid Laidi edasi ametisse. Samuti jäid 12 juhatuse liiget endisteks: Teodor Künnapas, Kalju Lepik, Elmar Pettai, Leo Urm, Harri Klisk, Mart Kikerpuu, Viljar Nairis, Otto Paju, Gustav Ränk, Karin Saarsen-Karlstedt, Lensi Römmeri-Kuus, ja Leo Parre. Amette jagamine pidi toimuma lähemas tulevikus juhatuse koosole-likul. Juhatuse kandidaatideks valiti Jaan Seim (uus noor), Sigrid Viksten ja Hans Kröndström. Revisjonikomisjon valiti tagasi endi-se kooskõlles: Eerik Kalve (esi-mees), Edmar Kuus ja Volde-mar Strense ning asemikeks jäid: Helmi Mäelo ja Ilka Gorman. Liikmemaksu ei tõstetud.

Kohapeale ülesvõetud küsimuste osas tehti Leonid Laidi poolt tea-tavaks, et omaste poolt avaldatud soovil kohaselt muudetakse Prit Hallapi nimeline fond edaspidi Elli-Maria ja Prit Hallapi nimeliseks sihtkapitaliks. Lühikest esitatud sõja-invaliidide soovile eesti heli-tõde kooperimise asjus lubati kontakt võtta sinise invaliidide fondiga.

Ametliku osa lõpuks tänas esi-meest Leonid Laidi kohalviibijaid temale ja juhatusele osutatud usalduse eest, esile tõstes koosole-ku rahulikuks asjaajamist ja üks-meelt kui äärmiselt positiivset tegurit. Ta andis sõna kirjanik Keete Ainverile, kes pidas loengu Nobeli laureaadist Aleksander Solzhenitsõni üle, tuues mitmeid kujukaid näi-teld tema teostest, andes ka äärmiselt nõnansseeritud pildi praegu maailmakuulast maapakku saa-detud autorist.

Ta kirjeldas Solzhenitsõni kui tänapäeva suurimat kirjaniku, kellel on suur kunstiline ja mo-raalne jõud, kelle keel on rikas, kirjelduised haaravad ja detaili-rohked. "Suure julguse ja jõuga on ta paljastanud Nõukogude võimu rändi eksimusi inimõiguste vastu. Tema teosed on inimõiguste ja isikuvabaduse evangeliumiks. Is on ta suurema osa oma elust veet-nud vangilaagris allasurutuna ja tagakiusatuna." Referent tõi lühikest kirjaniku eluloo ja lisas, et "aegamööda on maailm teda ha-kanud kuulama — aga paljud teda siiski veel ei usu... "Sõnad on nagu vesi, ilma lõhnata, ilma maitseta, ilma jälgi jätmata," on Solzhenitsõn ise öelnud. Ometi ja-tavad tema sõnad järgi," lisas K. Ainver.

"Tema maailmakuulsus oli nagu kaitsemüür ta ümber — teda ei julgetud vangistada, vaid saadeti välja... Tema teostes peegeldub ka kõrge ja hele avarus. Pegeldub on alles hõltnud oma kõrge mo-raalse mina ja oma inimliku enesetunde... Ka loodus annab tema tegelastele rasketel hetkedel õn-netunde. Ta ütleb: "Kui võib veel seista gittseva õunapuu all pärast kevadist vihmasadu, siis on elu veel siiski väärt elada." Keete Ainver sai oma peenutundiselt läbimõeldud ettekande eest soja-de kilduavalduste osaliseks. (EPL/K.S.)

Lääne-Saksa ehitab Kurski hiigeltehase Saab kontant-tasu

Lääne-Saksa finantsringkonnad on taas hakanud vaatlema Saksa-Vene kaubandustööd optimistlikumalt. See tolmus pärast seda kui N. Liit otsustas maksta saksa ettevõtetele 2,5 miljardit D-mar-ka sularahas projekti eest, mis hääb ette hiiglasliku terasetehase ehitamist Kurski. Kavandite kohaselt lastakse tööstus ekspluatat-siooni 1980.

Bonni andmete kohaselt on juba läbirääkimised käimas ja need puudutavad eeskätt energiaküsi-musi. Kui need annavad soovitud tulemust, tehakse need tõenäoliselt teatavaks seoses Willy Brandti kü-laskälguga Moskvasse, mis arva-tavasti toimub varasuv.

Üks saksa-vene projektidest näeb mh. ette aatomijõuama ehitamist sakslaste poolt, kusjuu-res venelased vastutasuks annak-sid elektrivoolu Lääne-Berlinile. Arvatavasti saab Lääne-Berlin ka maagaasi.

Mis puutub terasetehase Kurskis, siis aitavad seda ehitada Fried. Krupp GMBH Essenis, Salzgitter AG ja Korf Stahl Baden-Badenis.

Esimese ehitustapi eest mak-savad venelased sularahas 2,5 mil-jardit D-mar-ka ja totaalselt mak-sab projekt viis kuni kuus miljardit marka.

Kui N. Liidu parteijuht Brezhnev külastas Bonni mais 1973, lootis ta, et Lääne-Saksamaa annab Sovjeti pikajärgi krediteid äärmiselt ma-ala rendisega. Hiljem aga selgus, et sellise tehinguga polnud lääne-sakslased nõus. Mispeale Soviet otsustas maksta Kurski-projekti eest sularahas.

Tagapõhjaks on asjaolu, et N. Liit on sõituv ja seega vajab tehni-list abi Lääne-Saksast ja teistest tööstusriikidest läänes. Peale selle sai Kreml aru, et Bonn sugugi ei soovi eksportida "ükskõik mis hinna eest".

Sest juba praegu omab Liiduva-barlik suuri eksporditulejääke — seda eriti suhetes idariikidega. Bonni eksport siin suures 1973 peaaegu 41 protsenti, kuna import tõusis samal ajal 24 protsenti võr-ra.

M. Mamberg 60-aastane

Fil kand. Meeri Mamberg — Esinduse Stokholmi Naisringi esinaine — tähistab 6. aprillil oma 60. sünnipäeva.

Ta sündis Väinjärvel, Järvamaal alandusarhiitekt Joh. Truu tütre-na, kaotas juba kolme-aastasena ema ja enne täiskasulajõudmist ka isa. Vabaduse Risti kavaleri, kellele sõjas osutatud vahvuse eest anna-tati maakohit Ontika mõisa suda-mest, Virumaal, kus juubilar veetis oma noorpõlve vanaema hoolit-suse all.

Ta õppis Rakvere seminaris ja omandas algkooliõpetaja kutse Tartu Pedagoogiumis 1935. Abielu-s dr. Jaak Nõmmega 1940 ja omandas fil.kand. astme Lundi ülikoolis põgenikuna 1961. Hulk aastaid abistas ta oma artistit abi-kaasat tema kusetöös, hoolitsedes laboratoorse ja teenindusliku külje eest patsientide ravimisel.

Eluupilt muutus mehe surmaga 1959 algul. Sama aasta suvel täitis ta eesti keele lektori kohuseid E. Rahvalülikoolis ja asus sügiseist peale tööle Esinduse büroos. Abielulis 1971 suvel Otto Mamber-giga.

Oma päevatöö kõrval organi-seeris Meeri Mamberg peagi Naisringi, mis mõne aastaga kas-vas elujõuliseks koondiseks. Juu-

MEERI MAMBERG

bilar on algusest peale edukalt juhtinud selle tegevust ja koonda-mist teotahitise eesti naispere mitmete kultuuriliste ja seitskond-like ürituste korraldajaks.

Nil on pealinnas eesti aktiivsuste hulka tekitanud näitusi, kursusi, loengute õhtuid, teatruslike täht-päevade pidulikke vahustusi ja muid meid ühendavad ning stimuleeri-vald ettevõtteid.

Meeri Mamberg on sooja suda-me ja rahvusliku kohusehõnuga rikanud meie ühiskonnatõde põldu. Ta inspireeriv tahe on liit-nud paljusid, kes samarõõmselt suhtuvad eesti eripära ja aktiiv-suste viljelemisse. Ta lai sõprade ja kaasvõitlejate ringkond tänab teda seniste teenete eest ja õnni-lehes südamekult tähtpäeva puhul soovib — õne ja Edu tulevaks!

A.P.

Eesti rahva õudsed ööd kahekümneviie aasta eest

Veerand sajandit tagasi, tõenäoliselt 23. märtsist kuni 29. märtsini toimus okupeeritud Eestis teistkordselt vägivallane elanikkond arreteerimine ja Nõukogude Liitu küüditamine. Võrreldes 1941. aastal 13:14. juunil asetleidnud küüditamisega oli 1940. a. toimunud küüditamine paljuulatuslikum, haaratase ennekõike elanikkonda maal. Kuni tänase päevani puuduvad avalikkusel lähemad andmed, üksikasjad ja loomulikult ka arvulised kokkuvõtted küüditamise ulatusest. Mitmesuguste arvestuste kohaselt peetakse tõenäolikuks, et küüditamise ohvriks langes umbes 80 tuhat elanikku. Nad deporteeriti enamikus peamiselt Novosibirski oblastisse ja Kasahstani. Kuid mitte sunnitiislaagritesse, nagu nende saatust kaaslased neli aastat varem küüditamisel, vaid kolhoosidesse ja sovhoosidesse, kust nad varem või hiljem osaliselt on saanud kodumaale tagasi tulla.

Nõukogude andmed märgivad hilisematele aegadele, et "suur osa endistest kulkutest" on alates 1950. aastate teisest poolest (vaa ta "Eesti Nõukogude Entsüklopeedia", kuid kas see "suur osa" tõele vastab või mitte, on iseeni. Fakt on see, et osa märtsi-küüditatudid on teisti tagasi tulnud ja paljud on tagasi tulemata ning vahepeal hukkunud.

1949. a. suur-küüditamine teostati kauaaegse põhjaliku ettevalmistuse järele selleks, et sundida eesti maarahvast kolhoosidesse. Põllumajanduse kollektiviseerimise huvides oli see Nõukogude võimule alianss võimaluseks — sundida elanikkonda vägivallaga loobuma isikliku majapidamisest. Tulenud elanikkonda ümberpaigutamistest oma põllustet kodukohtadest Nõukogude Liidu "kaugemasse piirkonda", nagu kommunistid seda sõna-sõnalt märgistavad, olid "suurepäraseid".

1950. a. algul oli seniajani kolhoosidesse astumisel tõrjune kõrvaldamisega, k. küüditamisega, loodud olukord, et tervelt 75% taludest olid lüüdetud kolhoosidega ning peatselt, s.o. 1950. a. lõpuks tõusis see protsent juba 83-ni, mispuhul nõukogude entsüklopeedia võis hõlpsalt: "Kolhooskorra võit tähendas sõtsial majandussüsteemi võitu kogu rahvamajanduses".

Millist vald ja viha, kannatust ja meeleheidet see kõik kogu eesti rahvale tekitas, see on ütemata igale selge, ning tänaseil päevil, mil sellest suurest rahvuslikust

roimast on möödunud veerand sajandit, mõtlevad noile aegadele sajad tuhanded inimesed.

Oigu see siis kas kodumaal või "kaugemates Nõukogude piirkondades", kust senini koduteed Eestisse pole leitud või kust ei tahetagi kodumaale tulla, sest kodu on hävitatud ja rüvetatud või võlvõrastega asustatud.

Kulgi eesti rahva ühest traagilisemast sündmusest, mida oli märtsiküüditamine valdematuult, on vahepeal möödunud tervelt veerand sajandit, puuduvad sellest tänaseni lähemad teated ja iseloomulikud faktide seletused. Isegi küüditamise peaväline kestvus pole faktiliselt teada. Mõningate võrsil avaldatud teadete kohaselt on see alanud juba 21. märtsil. Enamuses ollakse aga arvamusel, et see algas 23. märtsil ööl ja kestis kuni 29. märtsini, s.t. ligemalt nädalapäevad. Selline pikk ajaline kestvus inimeste arreteerimiseks ja ümberasustamiseks ning transporteerimiseks on tõepärane, kuna tegemist oli erakordselt suurte inimhulkadega, tõenäoliselt 80 tuhande inimesega.

Selline pikk ajaline kestvus inimeste saatuse määramisel ja hävitamisel oli nii mõnelegi, võib-olla isegi paljule, päästajaks, sest inimestel oli võimalus oma kodude põgenemine ja peitmine võõraste katuste all.

Nii on faktiliselt teada, et viimisel silmapilgul, enne arvatavat küüditajate tulekut on kodust põgenemise ja mõnedki pääsenud, sest imeilku külli! — pärast ametlikku küüditamise aja lõppemist

pole põgenenud tabamisel enam arreteeritud.

Ka ei tulnud märtsi-küüditamine sellise ootamatusega, nagu küüditamine 1941. a. juunis. On teada üksikuid juhtumeid, et siin-seal oli funktsionärid juba enne saatustlike märtsiööde oma sõpru informeerinud, et lähemal ajal on oodata "suuri sündmusi ja inimeste äraviimisi".

Kulgi on teada, et osa küüditatud transporteeriti ka mööda mereleed laevaga Leningradi ja sealt rongidega Novosibirskisse ja Kasahstani, puuduvad üldiselt küüditamise transpordi kohta igasugused teated. Ja üldse — millistes tingimustes algas, kestis ja lõppes, — kui see paljudel üldse on lõppenud? — küüditatute elu võõrastes sovhoosides ja kolhoosides.

Sellepärast tuleks kodumaa eestlastel, kes "telle küüditamise" or. kaasa elanud ja sellest elu ja terviseva pääsenud, võimalust-mööda oma mälestused küüditamises ajajärgust kirja panna, sest need võivad kuni poliitiliste olukordade muutumiseni siin-seal peidukohades säilida senini kuni neid avalikult meie rahva saatuse huvides avaldada võimaldub.

Samuti tuleks igasuguseid mälestuslikke materjale koguda ka võrsil elavatel kaasmaalastel neilt, kes üksikute väljavalitutena pääsevad võrsile oma sugulasi ja sõpru külastama.

Ja kui nende hulgas juhtub olema mõni teine küüditamise kaasa teinud isik, siis tuleks sellelt iseloomulikke fakte koguda maksimaalset, ilma et need peaksid asjatuks muutuma. Kibe-kirelt tõrjune avalikkuse ette jõudma. Noid võib säilitada kaevõl mitmete inimvõlvete kettel arhiivides.

Administraliivne märtsi-küüditamine teostati samal süsteemil, nagu see toimus aastad varem juuni-küüditamisel.

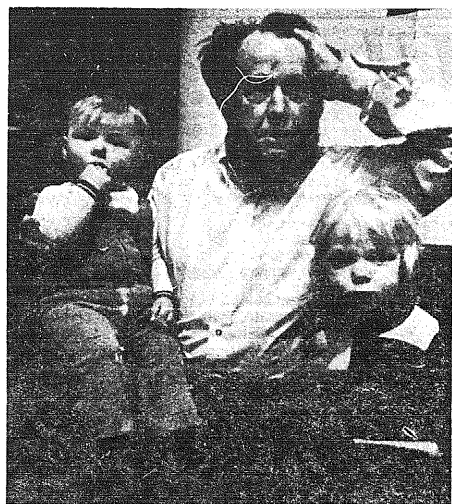
Selle tehniliseks läbiviijaks olid tolaeagne julegeolekumister Boris Kumm ja esleminister Aleksander Resev. Tehtud "töö" eest ühendati mõlemad hiljem kindralmajoriks. Küüditamises üldjuhiks oli kindralpolkovnik Ivan Serov, kes ka 1941. a. juunis küüditas Eestis, Lätis ja Leedus süüdlid luimesi Nõukogude Liidu sunnitiislaagritesse. 1949. a. märtsis toimusid küüditamised ka Lätis ja Leedus. Lätis koguni nädalapäevad varem kui Eestis, mis tol korral oli mõnevõrra Eestis teada. (EPL/OSVO)

16 korrust

Kuna Mustamäe on Tallinnas enam-vähem ettenähtud ulatuses väljehajutat, siis on uueks elustandrets kujunemas Lileküla ja Iarku järve kaldad.

Nagu Sovjetskaja Estonia veergudel avaldatud kirjutistest ja fotodest nähtub, on praegune ehitusteguvus harkmas peamiselt Lileküla ja Iarku järve kallastal. Sinna tulevad kõrgehitused kuni 16 korrusel. Esimene selletaoline Tallinna pilvelõhkuja valmib sügiseks, Tallinna kohapeal tähistatakse Tallinna "vabastamist" 30 aastat tagasi. Samaks ajaks valmib Lileküla hulgaselised 5- ja 9-korruselisi eluhooneid.

Marl Teedla, noor võimlemisõpetaja, kutsuti New Yorgi eestlastele laste suvikodu juhatajaks. Ta on ka New Yorgi Eesti Majas noorte rahvatantsu õpetajaks. Lastekodude kuraatorumi esimeheks on Voldegar Vaher.

Solzhenitsõn ühtnes Shveitsis jälle oma perekonnaga nädalavahetusel — Kreml laskis välja tema perekonna. Pildil on ta koos poegade.

Näitlejate elust tänapäeva Eestis

Omapärase ülevaate näitlejate elust tänapäeva Eestis annab Eesti NSV Teatriühingu väljajaone "Näitleja Ants Jõgi". Sõja ajal Ants Jõgi viibis Eestis ja töötas endist viisi "Estonias". Sügisel 1944, kui venelased vahutasid Eestit, selsis "Estonia" varemisi. Teatritööd alustati siis endise kino "Gloria" ruumides. Selle aja kohta lastakse nüüd Ants Jõel ütelda:

"Kui ühelt poolt tegi rõõmu Nõukogude Liidu tagalast tulnud kolleegide Paul Pinna, Ants Lauteri, Jüri Kogre, Olga Lund, Marta Rungi jt. jälleängemine, siis samal ajal tuli kahtsusega mõelda nendele kaasaegsetele kolleegidele, kes lasid end okupantide propagandas mõjutada, üldisest paanikast kaasa kiskuda ja oma sünnimaalt lahkusid. Kibe töö aga läks kohe lahti, vaatamata "Gloria" üldisele ruumikitsusele ja ebamugavale külmavõitu hoonele. Asustime ka suure innuga oma kodulinnaga "Estonia" taastamisel."

Sõjajärgse "Estonia" perioodil esines Ants Jõgi peamiselt eesti autorite näidendites. Näiteks Koidula "Säärases mulgis", Kure Aaduna ja H. Raudsepa "Tillurise peremeestes", Tõnis Kõheli "Nende osade tähtjana pälvits ja klituse. Kuid rünnati ta esinemist M. Gorki "Vaanlastes", milles ta kehastas erusoldati-tentsikut, kellena ta kommunistide kriitilikes al alnuil "hall, kõhetu kuju". Sealeja töötamise kohta "Estonias" ütles Ants Jõgi nüüd: "Endisega võrreldes oli üldine töökoormus väiksem, mille põhjastus lavastuste ja etenduste arvu vähenemine."

Kui "Estonia" muudeti alnuil muusikateatris, lüüdi "Estonia" draamatrupp Tallinna Draamateatriga. Selle kohta ütles nüüd Ants Jõgi: "Kui toimus teatrite ühendamine — 10. märtsil 1940 olin 45-aastane ja "Estonia" näitlejane töötanud 27 aastat, seega poole oma eluast. Nii ei lahutud vanast armsaks saanud "Estoniast" tõomsa meelega. Oli nileks, et harkma järve kallastal. Sinna tulevad kõrgehitused kuni 16 korrusel. Esimene selletaoline Tallinna pilvelõhkuja valmib sügiseks, Tallinna kohapeal tähistatakse Tallinna "vabastamist" 30 aastat tagasi. Samaks ajaks valmib Lileküla hulgaselised 5- ja 9-korruselisi eluhooneid.

Ants Jõele ei toonud üleminek Draamateatrisse mingit edu. Oteldakse: "Kooesseisu suurenemise tekinud majanduslikud raskused sundisid teatrit välja-päisü otsima kooesseisude ning töötasude käirpimisi. Ants Jõgi võeti Draamateatri kooesseisu alnuil poole töökoormusega ja loomulikult ka poole palgaga. Mõne kuu pärast küll palka veidi tõuseti, kuid "Estonias" saadud tasumäärani see siksiki ei ulatunud. Ja veel veidi hiljem ilmus direk-

tori käskkirj Ants Jõe vastatamise kohta teatri teenistuses seoses pensionile minekuga (arvates 1. jaan. 1950). Kuu aega varem oli talle määratud personaalpension. Pensioniaeg osutus aga üüriseks, sest juba mõne kuu pärast andis direktor välja uue käskkirja temale kui näitlejale palgsmäärat kinnitamise kohta, kuid mitte kauaks.

Juba 31. jaan. 1951 loeme direktori käskkirjast, et seoses mitmete näitlejate jõudmisega kõrgemasse ikka ja neile personaalpensioni määramisega vabastada teatri kooesseisut koodamisse tõttu näitlejad Ants Jõgi, August Mikhilsoo ja Adolf Himbrek (Ado Hõimre), alates 15. veebr. 1951."

Ametlikult oli siis Ants Jõgi pensionil, kuid teatri nimikirjas püsis ta siksiki edasi, kord rekvisitorina, kord näitejuhi abina (inspitsientina). Tegelikult esines ta aga pidegalt edasi. Nüüsguine "ring-näng ümber näitemängu" kestis kuni 1951. aasta sügishooaja alguseni, millal Ants Jõgi arvati uuesti näitlejana teatri kooesseisu.

Aastal 1952 tähistati Fonviziki näidendiga "Äbarik". A. Jõe 60. sünnipäeva ja 35-aastast näitlejatöö juubelit. Ka 1951. aastal "kõrgesse ikka" jõudnud Ado Hõimre mängis teatris edasi kuni 1966. aasta lõpuni, mil ta 72 aasta vanu sel suri. Ka Ants Jõgi loeti 1951. aastal teatri juhtkonna poolt 58-aastasena "kõrgesse ikka" jõudnuks, kuid hiljem lasti tal veel 1989. aastal kuni 77-aastaselt mängida Draamateatri kooesseisulise näitlejana.

Kui ta tähtisast oma 70. sünnipäeva ja 45-aastase lavateguvuse juubelit, üldi talle "küll palju sooje sõnu", kuid saamata jäi siksiki kõik Moskva ordenid, Eestimaa IKP "aukirjad" ja nn. teenelise kunstniku auhinnetus.

Aastail 1950—1971 mängis Ants Jõgi ka 13 filmis, nende hulgas turvaliskajaks ja matuseks "Fur, guphija uues Vanapaganas". Alates 1945. aastast tegeleb Ants Jõgi ka kunstiga ja esineb näitelust. Parimad ta tödest olevat linool-õõked, puunkirjused, graafilised lehed ja eksliibrid. Näitelust sai ta iga kord diplomid, aukirju ja rinnamärke, lisaks veel mälestus-esemeid.

Praegu olevat 79-aastane Ants Jõgi ka praktiliselt pensionil ning tegutsevat veel alnuil kunstnikuna. Teatrilaval esines ta viimati 1970. aastal. Ka selgub nüüd, et kommunistilise teatris kasutati teda "võrdemisi kitsas ampuuas, peamiselt väiksemates karakter-rosades. Vähe anti talle võimalusi näidata end kandvamates osades."

LTE

Esinduse Göteborgi üldkogu koosolekult

GÖTEBORGI (EPL) — Esinduse Göteborgi üldkogu pidas oma aasta-peakoosoleku pühapäeval, 17. märtsil Eesti Majas. Koosolekut juhatas Jaan Savioja, protokolilis Arvi Moor.

Eelmise aasta tegevusaruande esimese Elmar Aibast, kes nentis, et Göteborgi üldkogu vahekorrad ning koostöö teiste kohapealse eesti organisatsioonidega on head. Selline lalimatu koostöö on võimaldanud ka üldkogu juhatusel intsilatsitiiv teostada ühisüritusi, milledest mainitagu Marte Underi ja Karl Ristikivi loomingu-pärastlõunat m. a. 10. veebruaril ja Arvo Mägi ja Valev Ulbopuu loomingu-pärastlõunat m. a. 28. oktoobril. Mõlemate üritustega tähistati nimetatud kirjanike juubeli-sünnipäevi.

Üldkogu on samuti kaasa aidanud EV aastapäeva kontsertaktuse ja K. Pätli 100. sünniaastapäeva aktuse korraldamisel, kus on osa võtnud koosolekust, kus on ühiselt aruületud mitmesuguseid küsimusi. Majanduslikult on toetatud Esindust ja võimaluse piiirides ka G. E. Aligkooli.

Üldkogu 1973. a. majandusliku aruande tasakaalus Kr. 1.887: — esitas laekur Tamara Põlder. Rev. komisjoni protokoli luges ette koosoleku juhataja. Selles konstateeriti korraldiku asjaajamist ja tehti ettepanek 1973. a. juhatuses vabastamiseks majanduslikust vastutusest.

Esitatud aruanded võeti vastu ühehäälselt ja ühehäälselt otustati ka juhatus rev. komisjoni ettepaneku kohaselt vabastada vastutusest.

Sekretär Arvi Moor tegi teatavaks käesoleva aasta tegevuskava, märkides sejuureks, et Esinduse kuendad üldvalimised, mis leiaavad aset novembris, nõuavad rohkesti tööd ja energiat. Teiseks suuremaks ettevõtmiseks k. a. on kaasaaitamine 30. pagulasaasta tähistamiseks. Üldkogu on ses seoses näinud ette vastava aktuse korraldamist koostööks teiste kohalike organisatsioonidega. Tegevuskavva on võetud veel kaks kirjanduslikku üritust: õhtu ja siis veel valduõhtu mõnel aktuaalsel teemal. Viimane tuleks korraldada mismele koostööks E. K. Göteborgi osakonnaga.

1974. a. majandusliku eelarve esitas laekur Kr. 2.000: — ga tasakaalus.

Aruanne ja eelarve võeti ühehäälselt vastavaks.

Juhatus otsustas E. Aibasti ettepanekul valida eelmise aasta eeskujul 5-liikmeline Valiti: Arvi Kliver, Arvi Moor, Erich Normann, Mart Nõmm ja Tamara Põlder. Asemikeks valiti Jüri Lillemaa ja Oskar Marten.

Revisjoni-komisjoni valiti endised liikmed tagasi: Jüri Adila, Heino Riimari, Eero Tarjus. Asemikeks valiti Juhan Henning ja Oskar Kopler.

Valimistoimkonda otustati valida nagu juhatussegi viis liiget. Valitaks otusid: Elmar Aibast, Evald Lillette, Mart Nõmm, Jaan Savioja ja Albert Uukareda.

Uus juhatus otustas oma koosolekul 25. märtsil jagada ametid järgmiselt: esimese — Arvi Kliver, abiesimees — Mart Nõmm, sekretär — Arvi Moor, abisekretär — Erich Normann ja laekur — Tamara Põlder.

Uluots nõudis sakslasilt iseseisvuse taastamist

Dr. Seppo Myllyniemi uurimus "Die Neuordnung der baltischen Länder 1941–1944", mida on juba tutvustatud eelnenud kahes kirjutises, käsitleb muu hulgas õige ulatuslikult ka Saksa võimude poolt Balti riikides teostatud mobilisatsioonide. Vaatleksime seda küsimust alljärgnevalt koos balti rahvaste iseseisvuse taastamise püüetega, mis said suurema aktuaalsuse just mobilisatsioonide päevakorrale kerkimisega.

Peamiseks takistuseks ideaalade elanike sõjategevusse rakendamiseks Saksa sõjajõudude ridades oli Hitler ise. Tema käsitusse järgi võisid relvakandjaks olla ainult sakslased, kuna ta kõiki teisi pidas "allaheidetud rahvaks", kelle kätte relvi ei tohtunud usaldada. Hitleri väiteks oli, et relvaabi ei saa ilma vastutasuta ja kui selle eest ka mitte kohe ei tule maksta, esitatakse arve ikkagi kunagi tulevikus.

ESITAMATA ARVE

Viljaksmahtunud asjaolu suhtes oli Hitleril loomulikult õigus. Kuigi balti rahvastel ei õnnestunud mobilisatsioonide vastu iseseisvust välja kaubelda, jäi see arve ikkagi esitamata üksnes seepärast, et Saksa pankrotti läks. Aga et Hitleri "firma" selle võla endale okeis teinud kergetahtselt või eneneageld, seda ei saa öelda.

Peale Wehrmachti enda vastutuse 1941 suvel teenistusse võetud kohalike vabatahtlike ning geriljaüksuste desarmeerimist saadi alles 1941 novembris Hitlerilt luba kohalikest vabatahtlikest nn. Schutzmannschaftide moodustamiseks. Neisse värvati kogu Saksa okupatsioonipiirkonnas Eestis umbes 9000 meest, Lätis 15 000 ning Leedus 10 000. Peale selle teenisid tol ajal 6000 leedulast politseipataljoni. Hitleri sõnaselgel käsil ei tohtunud aga neist vabatahtlikest formeerida pataljoni suuremaid üksusi.

Järgnevalt oskas Himmler siiski Hitlerilt 1941 augusti ajal loa välja kaubelda Eesti Leegioni moodustamiseks. Kuigi värbamist sinna soodustasid 1.9. lõppevad teenistuspõlvad Schutzmannschaftides, osutus see väga vaevaliseks, nii et 1942 oktoobri keskpaigani oli kokku saadud ainult 500 meest.

Seejärele tarvitusele võetud survebõidud, mille raames eesti poolel oia koosseisut oli sunnitud mehi Leegioni saatma, samuti Leegioni Soprade Seltsi poolt arendatava propaganda tulemusena oli 1943 kevadel 1280 meest koos, kelledest Narva pataljon formeeriti.

KOMPENSATSIOON

Sõjalise panuse eest poliitilise kompensatsiooni saamise küsimus kerkis üles ühenduses Läti Leegioni asutamise mõtte lanseerimisega 1942 novembri algul. Ilmselt

E.V. aasta-päevast Madridis

MADRID (EPL) – Eesti Vabariigi 56. aastapäeva tähistamiseks oli "Eesti Vabaduse Hääle" saates kodumaa elasiandud E.V. peakonsuli saadiku ülesannetes Ernst Jaaksoni kõne E.V. aastapäeva aktusel New Yorgis ja välisministri dr. Henry A. Kissingeri tergituskirja sisu E. Jaaksonile E.V. aastapäeva puhul.

Õhtul oli Eesti Vabariigi esinduses Madridis vastuvõetud eesti kolooniale ja kutsutud külalistele. "Eesti Vabaduse Hääle" saade 23. veebruarist oli pühendatud president Konstantin Pätsile ja ta saja aastase sünnipäeva puhul.

Eesti pataljon siirdub rindele. Ülesvõtte Tähtreere pargi nurgal Tartus. Taamal Le Coq'i õllevabrik.

Oleme kahes eelnevas artiklis tutvustanud soome teadlase dr. Seppo Myllyniemi uurimust "Die Neuordnung der baltischen Länder 1941–1944". Käesolevas kolmandas artiklis käsitleme uurimuse andmeid Eestis, Lätis ja Leedus toimunud mobilisatsioonide kohta, millest selgub, et sakslased pörkusid suurimale vastupanuel Leedus (millise maa nad osalt olid kulla eest Stalinilt "ostnud"). Balti rahvaste rakendamine sõjaliselt tekitas aga kompensatsiooninõudeid – sakslastele hakkas tulema nõudmisi nende maade iseseisvuse tunnustamiseks, millest Hitler kategooriliselt keeldus. Kui sakslastel oli häda suurim ja rinne oli Eesti piiridel, siis peeti läbirääkimisi ka otsese Eesti Vabariigi kontinuiteedi esindajaga prof. Jüri Uluotsaga, kes jäi iseseisvuse nõude juurde. Ajaloolane Evald Uustalu vaatleb käesolevas Myllyniemi andmeid.

neist nõudeist mõeldahilimiseks toimus Läti Leegioni asutamine sel viisil, et Himmler 24.1.1943 neljale läti Schutzmannschafti pataljoni selle nimetuse andis.

Jätkuva värbamise küsimust see siiski ei lahendanud, kuna Läti Omavalitsus seadis kaastamise tingimuseks iseseisvuse taastamist. Samal ajal nõudis Põhja Armeegrupi ülem välimarssal von Küchler korduvalt mobilisatsiooni teostamist Balti riikides.

Selle jaoks Wehrmachti poolt koostatud kavades oli ette nähtud nendele rahvastele autonoomia andmine, kuna aga see küsimus Hitleri poolt 1943 veebruarisjätkordelt eitavalts otsustati, siis pöid mud võimalust kui mobilisatsioon läbi vlla tööteenistuseks maskeerituna.

EI KIRJUTANUD ALLA

Peale üldise tööteenistuskohustuse kehtestamist avaldati 24.2.1943 riigikomissari poolt vastav "üleskutsu", mille järel 1939–1924 aastakäigud sisse kutsuti. Kutselaulusel oli seejuures valida sõjaväeteenistuse ning tööteenistuse vahel saksa sõjateenistuses.

Eestis ja Lätis andis mobilisatsioon okupatsioonivõimudele väga rahuldavaid tagajärgi, kunag Leedus see täielikult ebaõnnestus. Eestis astusid 1943 märtsist kuni augustini Leegioni 5 300 ning Wehrmachti abiteenistusse, 6 800 meest kuna Lätis vastav arvud olid 17 900 ja 13 400.

Leedus ilmus aga mobilisatsioonipunktidest ainult 20 prots. kutselaulusel, nii et Leedu Leegioni mõttest tuli üldse loobuda ja leedulaste "õigus" anda üksnes tööteenistusele.

Selline tagajärg oleneb üheist

poolt Leedu vastupanuliikumise poolt antud paroolist ning teiselt poolt Leedu Omavalitsuse kategooriliselt keeldumist mobilisatsiooni üleskutsu alla kirjutada ilma vastutuse lubamisteta iseseisvuse taastamise näol.

HAARANGUD LEEDULAS-TELE

Vastavalt sellele moodustasid balti rahvastest leedulased Saksaamaale saadetud tööjõu lõivosa, eriti peale seda kui neid sinna saatmiseks oli, et 1944 juunis vastetati balti tööjõudu Saksaamaal 128–130.000 inimesele, kelledest eestlasi oli 1943 veebruaris 30 000. Palju neid hiljem Saksaamaale kogunes ei ole teada.

Järgmine mobilisatsioon leegionide täiendamiseks tabas Eestit ja Lätit 1943 sügisel. Eestis kuulutas 1925. aastakäigu mobilisatsiooni välja dr. Hjalmar Mäe 26.10.1943 Eesti Vabariigi seaduste alusel. Selle peale ilmus 7 800 kutselaulusel mobilisatsioonipunktidest 70 prots., kelledest vastu võeti 4 450 meest.

Tegelikult ilmus üksustesse siiski ainult 3 375 meest ehk 76 prots. Lätis oli üksustesse ilmunute protsent veelgi väiksem (66 prots.), mille juures väikimalki oia osa mängis Läti Omavalitsuse keeldumine mobilisatsioonil läbiviimisele kaasa aidata. Uued mobilisatsioonid leegionide täiendamiseks leidsid aset Lätis 1943. detsembris ning Eestis 1944 jaanuaris, andes vastavalt 5 187 ja 900 meest.

ULUOTSA VÕITUS

Samal ajal kui Läti ja Leedu omavalitsused neid mobilisatsioonid püüdsid ära kasutada sakslaselt poliitiliste mõõnduste välja

kauplemiseks jäi see ülesanne Eestis illegaalselt tegutsivate rahvuslike ringkondade kanda. Tähtsamaks kujunes seejuures professor Uluotsa ümber koondunud grupp tegevus. Tema poolt juba 29.7.1941 Põhja Armeegrupi ülemale adresseeritud memorandum, milles muu hulgas valmisloa avaldati Eesti valitsuse moodustamiseks, oli 29.8.1941 Saksa Valtametis otsustatud vastamata jätta.

Solles hoolimata hakkas sakslaste aegamööda selguma, et nad Uluotsa gruppi siiski täiesti ignoreerida ei saa. Omavalitsuse direktoritel Oskar Angelusel ja Alfred Wendtil oli sellega juba varakult tekkinud teatav koostöö ning alates 1943 kevadest hakkasid ka sakslased kontakti otsima.

Sakslased vajadis hädapärast mingisugust toetust oia mobilisatsioonide läbiviimiseks ja sügisel, 20.10., tegi kindralkomissar Litzmann Uluotsale ettepaneku mingisuguse Eesti Rahvuskomitee loomiseks.

Oiles ettepanekut arutanud eesti poliitiliste erakondade esindajatega tegi prof. Uluots 29.10. ülaend vastuses nõusoleku oia Saksa Eesti iseseisvuse taastamiseks, misjuures vastus sakslaste meele loomulikult oli võrdne äraütlemisele.

RINNE EESTI PIIRIDEL

Uuesti pöörduiti prof. Uluotsa poole peale seda kui Saksa väed olid Eesti piirile taganenud. Ses olukorras otsustas 1944 veebruaril alul peetud laiaulatuslik eesti telelase nõupidamine toetada 1.2.1944 välja kuulutatud 1944–23 aastakäikude mobilisatsiooni.

Vastavalt sellele otsusele esines

Uluots 7.2.1944 raadios sõnavõetga, mille tulemusena mobilisatsioon "sajaprotsendiliselt" õnnestus ja 38 000 meest sõjaväkke võeti. See-ga oli Saksa sõjajõududes teenivate eestlaste arv tõusnud 50–60 000-le, mis peaaegu täpselt vastas vastavale lätlaste arvule, mida samuti 60 tuhandele mehele hinnati.

Kindralkomissar Litzmanni sooviks sai nüüd sündinud teha poliitilised järeldused ning asendada dr. Mäe prof. Uluotsaga Eesti Omavalitsuse juhi kohal. Kuigi eestlaste poolt leiti, et antud olukorras ei ole mingit väljapaadeti iseseisvuse taastamist nõuda, esitati siiski rida miinimumnõudeid, nende hulgas tingimus, et suurem osa Kindralkomissariaadi osakondade kompetentsist ning jurisdiktsioon täieliselt üle antaks Eesti Omavalitsusele.

Peale selle nõuti viimase kompetentsi laiendamist sõja- ja põlumajanduse direktorloomidega. Nell tingimustel läbirääkimiste jätkamiseks puudusid Litzmannil loomulikult vooltused ning asjad jäid nii nagu nende seni olid olnud.

RAHVUSKOMITEE

Seejärele toimus 1944 märtsis Eesti Vabariigi Rahvuskomitee loomine eesti demokraatlike erakondade esindajate ning vastupanuliikumise gruppide poolt, millega teatavasti 1944 suvel liititud ka terve rida Uluotsa kaastööbõlisi. Toileks ajaks oli aga ka dr. H. Mäe seisukohad põhjalikult muutunud nagu see selgub tema poolt 9.2.1944 Himmlerile esitatud memorandumist.

Kui ta 1941 nähtavasti kogu natsionaalsotsialistliku Saksa idapoliitika oli heaks kiitnud, siis nõudis nüüd ka tema Eesti suveräänsuse taastamist. Ja kuigi sellise nõude esitamine talle ei tähendanud erilist riski, sest toileks ajaks oli ka Himmler samale arvamisele jõudnud, osutus see ikkagi märkimisväärsaks.

Oli ju nii dr. Mäe juba enne Eestisse tulekut saanud Saksa kodakondsuse. Dr. Mäe tegevus pidi 1944 veebruariks aga ka üldiselt olema siirapalvastv muutunud, kuna Riigikomisariadi poliitilise osakonna juhataja, kes ilmselt Himmlerile saadetud memorandumit lugenud polnud, ütles tol ajal arvamisele jõudnud olevat, et "dr Mäe püüab sõbra maski all kõrvalteede kaudu sedasama sihti saavutada, mida anglofiidil avalikult nõuavad: suveräänsust Eesti riiki".

E. UUSTALU

COMSAT sidemees

NEW YORK (VES) – Oma töökohta ülesandad siirdus paariks aastaks Shveltsi, Genfi, Helmo Raag perekonaga Potomacis, Md. Ta töötas Communications Satellite Corp. (COMSAT) juures.

Ta on rida aastaid reisinud USA ja Shveltsi vahel, esindades COMSAT-i ja USA-d Genfis rahvusvahelisel telegraafi- ja telefonisideti koordineeriva organisatsiooni CCITT (Comité Consultatif International Télégraphique et Téléphonique) juures.

Lisaks kuulub ins. H. Raagi ülesandesse nüüd ka sidemetepidamine Euroopa sideasutustega. COMSAT-il on Genfis büroo sidemetepidamiseks Euroopa ja Aafrika sideasutustega.

Ago Saarnak, tsivilinsener Koppenhaagensi Põhjala värvituri-ministiititud juures, on koostanud Stockholmis esinema loenguteseriaga Teknologiföreningi.

Eesti Komitee juhatus 30. juubeliaastal. Istuvad vasakult dotsent Kinnap, abiesimees H. Mark, Adelaide Lemberg, esimees A. Reintamm, abiesimees W. Muld, lektor R. Moorma, seisavad M. Juhkam, J. Mikkelsen, M. Mäelo, sekretär I. Paljak, E. Anderson,

A. Kompus, kooli- ja noortetoimikonna esimees J. Ungerson. Pildilt puuduvad Maie Jüriso, Madli Kurve, J. Männik, prof. Nõmmik ja sekretär V. Sõjamägi.

Eesti Komitee on töötanud edukalt kolm aastakümmet

Eesti Komitee asutamisekoosolek peeti 28. märtsil 1944 Stockholmis, millest on nüüd möödunud kolmkümmend aastat. Koosolekul püstitati Eesti Komitee esialgsed ülesanded ja uue organisatsiooni esimeheks valiti Rudolf Penno. Kuna Penno oli iseseisvusaegse Riigikogu esimees, siis kandus sellega ühtlasi Eesti

Komiteele üle teatav rahvaesinduse kontinuiteet. Eesti Komitee esimeseks ulatuslikuks ülesandeks kujunes põgenike ületoomise organiseerimine üle Läänemere. Selle aktsiooni tulemusena pääsesid Rootsi umbes 10 000 kaasmaalast Eestist ja hiljem Soomest enne Eesti taasokupeerimist.

Stockholms noortepäevad. Stockholmis on organiseeritud Stockholm Eesti Noortetöö (SEN). Eesti Komitee on oma asutamise peale töötanud pagulaste staatuse ja nende õiguste kaitsmisel. 167 balti sõduri väljaandmise puhul N. Liidule ja kahekordse kodakondsuse küsimuses on esitanud märkikirju. Algaastail nõudis rohkemsti tööd abistamistegevus, mis hiljem on üle läinud Eesti Abi Keskusele. Nüaanne sotsiaalküsimusis on intensivistunud alates 1962, mis toimumb tasuta.

Eesti Komitee juriidiline büroo on andnud mitmekülgset juriidilist nõu ja abi. Märkimist väärib laialdane notariaaltegevus. Eesti Komitee poolt antud dokumendid on leidnud tunnustamist Rootsi ja teiste vaba maailma ametiasutuste poolt ja neid võetakse notariaalaktidena.

A. 1961 asutati eestikeelse laenuaamatuks. Hiljem on asutatud õppevahenditeku, pöörates erilist tähelepanu moodsaile audiosisaalale vahendele, laenuaamadeks koolidele, noorteorganisatsioonidele ja õpingidele. Ühiste kultuuriküsimuste arutlemiseks korraldati kaks organisatsioonide kongressi a. 1965 ja 1960. Käsil on kolmanda kongressi organiseerimine. A. 1966 peeti Göteborgis esimene Lääne-Rootsi eestlaste konverents.

Kulgi ajaleht "Eesti Teataja" praeguse nimetusega "Teataja" ei kuulu enam Eesti Komiteele, vaid on iseseisv majanduslik ühing, toimus selle ajalehe asutamine Eesti Komitee poolt ja kuulus sellele kuni 1947. Igal aastal antakse välja aastabülletäänina "Eesti Komitee Teated" ja koos teiste organisatsioonidega trükitud ajakiri "Sõnumid". A. 1968 alustati "Noortetöö Bülläänina" väljaandmist.

A. 1973 asutati Eesti Komitee kultuurahind, mille suurus on 3000 kr. Auhinna esimeseks saajaks oli 1973 kirjanik Bernard Kangro. Eesti Komitee sektiioonidest on jäänud tegutsema naissektiioon, mis on silmapaistnud muuhulgas

rahvarühvaste valmistamisega. Eesti Komitee osakondi on kaks: Göteborgi osakond alates 1960 ja Lõuna-Rootsi osakond asukohaga Lund alates 1970.

Eesti Komitee juures tegutsevad järgmised toimekonnad: Kooli- ja Noortetoimikond, Kultuuritoimikond, Sotsiaalkomisjon, Vähe-
musrahvustekomisjon ja Juriidiline komisjon.

Eesti Komitee majandus on näidanud järjekindlat ja üha kiirenevat tõusu. Kul näit. kahe esimese tegevusaasta (1944 ja 1945) rahaline läbikäik oli kokku ainult 25 000 kr., siis a. 1968 ületas see üks miljon kr. ja a. 1973 oli rahaline läbikäik juba 1 651 000 krooni.

Eesti Komitee juhtimisest on osa võtnud valdavas enamuses eesti pagulasavalikkuses üldtuntud isikud. Eesti Komitee esimeesteks on olnud Riigikogu esimees Rudolf Penno, riigikohtunik Timotheus Grünthal, professor Harald Perlitz ja peapiiskop Johannes O. lauri. Praeguseks esimeheks on arhitekt Artur Reintamm. Juhatuses kuulub 18 (varem 15) liiget. Komitee Bürood on juhtinud juriidilise haridusega isikud. Praeguseks Büroo juhatajaks on advokaat Heinrich Mark.

Kokkuvõttes võib ögusega öelda, et Eesti Komitee on kolmekümne aasta jooksul sammunud oma kindlaks kujunenud tegevusrada, sealjuures aga ühtlasi arendades, süvendades ja ajakohastades oma tööliseid, et teenida kõige paremas mõttes oma kaasmaalasi ja tahab seda teha nii kaua kuni meile on antud pagulaspolve.

TEODOR KÜNNAPAS

Ehitus Torontos läheb käiku

TORONTO (EPL) — Eesti Abistamiskomitee Kanadas peakoosolekul selgus, et komiteele kuuluval krundil algab ehitustöö üheaegselt juba eeloleval sügisel, kuna linnavalitsuses on "Eesti Kodu" chituplaanid kiinnitatud.

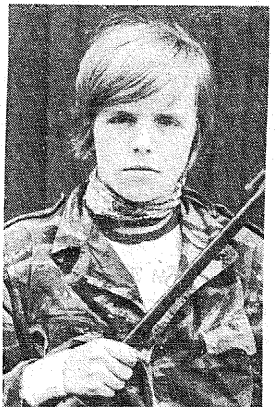
Kolme kavatsatud ehituskrundi peale on üheksa ostjat ja omanikud seigutatakse enam-pakkumisel. Krundide eraldamiseks saadud rahaga võimaldub asuda peakrundi eesti vanade puhkekodu ehitamisega.

Abistamiskomitee esimeheks valiti tagasi A. Sapa, samuti valiti tagasi vanusega väljajäänud juhatusliikmed Julie Herma ja H. Ürm. Uueks juhatusliikmeks tuli R. Liivaja.

Ameerikast

Nixon deklareeris, et USA ei garanteeri Lääne-Euroopa sõjalist julgeolekut ja toob osa oma sõjaveosi sealt ära kui Euroopa ühisturu riigid ei toeta USA-d majanduslikult ning poliitiliselt.

New Yorgis asuv sihtasutus Ford Foundation määras 250 tuhat dollarit nende N. Venest tulevate isikute asustamiseks USA-s, kes ei taha minna. Iisraeli ega mõnda teise riiki. Käesoleval aastal arvatakse selliste immigrandi arv tõusvat 4000 isikule.

Juhan Raud

VIEVÖISTLEJA J. RAUD

Kaasaegne vievõistlus on spordiala, mida rootslased peavad enam-vähem oma alaks, ja täie õigusega, sest suurem osa olümpiamedaleid on lagunenud nende saagiks. Viimastel aastakümnetel on seda sporti eriti soositud Ungaris, N. Liidus ja Soomes. Ka Eestis on see populaarne ja nii üliõpilustel vievõistlust kui ka maa-võistlustel põhjamaalastele heade tulemusteni jõutud.

Tuntuim meie vievõistlajatest on Hanno Selg, kes meeskondlikus arvestuses saavutas hõbedamedali Rooma olümpiamängudel 1960 koos venelaste Novikovi ja Tatari-noviga.

Seda spordiala on nüüd hakanud harrastama noor Stockholmist eestlane Juhan Raud, kes on kogunud võimud jõudu katsuda niisuguste kuulsustega nagu olümpiamängu-
Björn Ferni ja Björn Jacobsoniga. Kevaditalvistel võistlustel Stockholmis tuli ta neljandale kohale nn. jõnglaste klassis (10-14 a.). Eriti edukas oli ta 300 m ujumises. Võistlus koosnes veel ratsutamisest, vehklemisest, laskmisest ja 3000 m murdmaajooksust. (EPL/AR)

Kalevala ja Kalevipoeg

"Karjalan Heimo" k. a. esimese numbril (nr 1-2) kaanepildiks on eesti kunstniku O. Kallise postellijoonistus "Kalevipoeg mamlas" (1915). Selle avaldamine kaanepildina on viidud ühte Kalevala-pöevaga, mida tavatsetakse pühitseda Soomes iga aasta 28. veebruaril. Sel päeval 1835 ilmus Elias Lönnroti koostatud Soome rahvusepöese esmine väljaanne pealkirjaga "Kalevala taikka Vanhoja Karjalain Runoja Suomen Vanhaan Runojista" (Kalevala ehk vanu Karjala runod soome rahva muistsetest aegadest). Lönnrot oli kogunud selleks materjali peamiselt Viinast, Aunuselt ja Raja-Karjalast.

Kalevala teine väljaanne, "Uusi Kalevala", ilmus a. 1849. Nü siis tänuv 125 aastat tagasi. Esimene väljaanne oli tübitli lisa saanud ja nenda valmis täielik rahvapärasteim epos kogu maailmas. Kui a. 1835 ilmunu sisaldas 12073 rida ja 32 runo (registris), siis 1849. a. väljaandes oli 22765 rida ja 50 runo.

Karjalaste runolauljad ja Elias Lönnroti suurtöö tõid meie rahvale vaimse vabaduse ja seega tunnetuse, et oleme rahvus, aga mitte ainult võõra võimu orjariiki. Selle teose kaudu avanes ka tee, raske, kogu rahva suurte ohvitsega saavutatud tee, riiklikku iseseisvusse, kirjutab Karjala Hariduselt esimese ja "Karjalan Heimo" peatoimetaja Boris Karpela oma ajakirja a. esimeses numbris.

B. Karpela meenutab ka Karjala runolauljaid ja ütles ses seoses:

— On põhjust küsida, kas meie seltsi poolt enne sõdatud runolauljate mälestusmärgid Tolva-Järvel, Suistomal, Suojärvel on alles? Nüüd, mil meie maade vahel valitsevad sõbralikud ahted, siis võiks arvata, et tee avaneb

jälle noile karjalaste pühadele paikadele.

Ajakirja kaanepildiga ühenduses tähendatakse, et Kalevala innustas eestlasi koostama oma maa rahvuseepost. Kalevipoeg ilmus a. 1861. Selle koostajana tolmis Lõnnroti kolleeg, eesti arst Friedrich Kreutzwald.

EESTLASTE UDISEID

"Virolaisten kuulumista" — selle tavakohase repliigi all märgitakse m.s. Tartu Vanemuise Teatri külastust Tamperele k.a. Jaanuaris, kus anti kaks etendust muinasjutu- ja üllike rändamist, mis põhineb eesti rahvagaadele ja lauludele. (Selle arvustust on refereeritud Eesti Päevalehes). "Karjalan Heimo" lisab: "Eestis oli värskendav õpetund hõimulahe lõunakaldalt. Armsad eestlased, olete alati tuletund hõimulahe põhjakaldale!"

Teliseks nenditakse eesti luuleantoloogiat "Poeti Estoni" ilmutumist Itaalias, kusjuures loetakse ka luuletajat Kreutzwaldist Rannitini. "Teos on peamiselt ühe mehe toimesaamine. Vello Salo, kes saabus noorena ilma pennita taskus Itaaliasse, sai seal katoliiku papi kasvatuse. ta on muu tegevuse kõrval tutvustanud itaallaste Eestit ja eesti kultuuri," üteldakse m.h.

Edasi märgitakse praost Nikolai Raagi 85-aastaseks saamist m.a. 18. detsembril. "Ta on eesti ortodokse pagulaslikku tähelepandevaamad isikuid. Ta on olnud tegevuse preestrina ja kirikuõpetajana Petseri maakonnas, selles Eesti Karjalas. Oma kutsetöö kõrval võitis ta osa ka maakonna majandusliku ja vaimse olukorra organiseerimisel. N. Raag on mitu korda viibinud külalisena Soomes."

— Meie hõimlased liivlased ei ole veel lõplikult hävinud, üteldakse.

dakse karjalaste ajakirjas. Väike üksus leidub veel Lätis. Eestis, Raigastveres, oli mõõdnud aastal külas 63-likkeline liivi laulukoor, kõik ehtsad liivlased. Eesti ajakirja "Keel ja Kirjandus" (10/73) järgi esitanud liivlased 14 laulu. Koorigliikmeid esines eestlase tervitusega. T. Damberg. Koori juhatajad D. Klavina ja H. Grilva. Stalten-nimelisest perekonnast olid kaasas isa, ema, poeg ja tütar. Eestlased võtsid oma hõimlased vastu väga südamega.

"Karjalan Heimo" soovib, et liivi koor külastaks eeloleval suvel Soomet. Lektor Aili Simonsuuri kõnelenud viimasel Eesti suurlaulepoel liivlastega, kes olid väga huvitatud Soome tulemisest.

Järgnevalt tuuakse mõned read moodsa natsionalism — gymnastique moderne — maailma-meistrivõistlustest 15.—18. nov. 1973 Hollandis, kus "puudus Eesti lipp, kuid kohal oli rikalik eesti esindus. Uus-Meremaa rühma juhatajana ja ettevalmistajana tolmis eestitar Emmi Tõke, Kanada rühma juhatajaks ja ettevalmistajaks oli Evelyn Koop, kes oli ka võistluste kohtunik. Kanada rühma koosseisu kuulusid eestitarid Karmen Kruusimägi, Mari vähi, Mail Lumelas, Rita Laur ja Karen Vilnamägi. Ka N. Lõidu rühmas oli paar eestlastat."

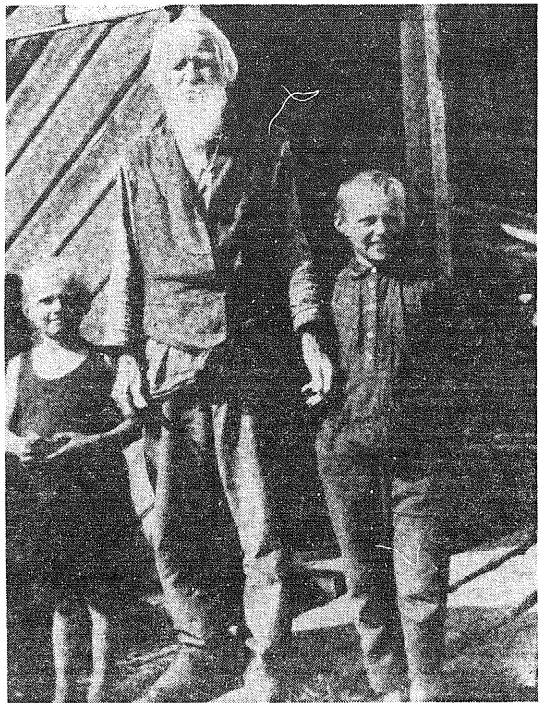
Pikema teate avaldab "Karjalan Heimo" Jüri Foska surmast. Tuuakse ära ka lahkunu elulugu ja tegevus nii iseseisvas Eestis kui paguluses. Üteldakse, et Jüri Foska sündis 8. jaanuaril 1919 Helsingis Eesti esimese välisministri pojana — kodus, kust ta oli pärinud vankumata usu vaba eesti tulevikku". Lõpuks loetakse Jüri Foska kirjanduslik tegevus, mis hõlmab juriidilisi ja kiriklikke teemasid. "Avaldamata on veel Eesti ajaloo ingliskeelne manuskript ja lõpetamata jäi Tartu rahu 1920 käsitlev töö. Tema mitmetahuline elutee katkes ootamatult."

Samuti märgitakse ära kol. August Balderi surm Tallinnas 26.9.73. Lisatakse, et kol. Balder oli sündinud Undla vallas a. 1891, võitis ohvitserina osa esimesest maailmasõjast ja Eesti vabadussõjast. Lõpetas Eesti kõrgema sõjakooli a. 1927 ja teenis pärast seda kõrgetes ülesannetes Eesti armee. A. 1941 saadeti sunnitiöölaagrisse, kust vabanes a. 1947 ja pääsis kodumaale töötama maamööbajana.

"Virolaisten kuulumista" sisaldab ka kaks luuletust okup. Eesti autoreilt — Viivi Luik'ilt ja Päärn Hint'ilt. Soomenduse on teinud Aino Kaasinen. (EPL/Mr.).

Aleksander Jõesberg, kes 25 aastat juhtis Buenos Aireses autoraste balansseerimisealdest tööstust "Estica", sai 80-aastaseks. Argentinasse asus ta 1923. Juubilar ja tema abikaasa Meeri, n.a. Viil, tähistasid oma 55-ndat pulmapäeva. Tütar Väike Looväli töötab hambaarstina.

Tütu (n-na Koppel) ja Lennart Sigridsson sündis Nacksas Lätar.

Idakarjala saatust. Vanaisa kõneles puhast karjala keelt, pojapalad on aga juba umkeelsed vene keele kõnelejad.

Spordikroonika

Talvine spordihooaeg on möödas ja Rootsi meistrid on kroonitud lumistel/jästel radadel resp. võimlates.

Pallisportides on eestlased esinenud vahelduva eduga, üksikud on küündinud Rootsi meistritiitlile — või meesagru. Seevastu on eesti pallispori meeskondid tabanud ebaõnn paljude nappide, kuid saatuslikkude kaotustega.

VÖRKPAALLIS kordus mullune lugu: esiliga finaalmängus oli eestlasi kummalgi pool võrku. 1973 seisid vastamisi Jüri Loosme (Lidingö meeskonnas) ja Toomas Nelman (Eskilstuna FF). Tänavu pääses viimane oma soomlaste kambaga, kelle kapteniks ta on, ainult poolfinaali. Lidingö seerikordseks finaali vastaseks oli Tapper (Göteborg), mille põhikoosseisu kuulusid m.s. Harry Velde-mann ja Tolvo Vahul. Veldemanni pidasid mitmed ajalehed oma referaatides väga silmapalstvaks mängijaks. Tulemustega 3-3 ja 3-1 tuli jällegi Rootsi meistriks Lidingö — ja Jüri Loosme.

VÄRAVPAALLIS pääses IFK Malmö tunamullu esiliggasse ja tänavu saavutati seerilavõistlustel esikoht ja vastava medalid — aga mitte veel meistritiitlit. Kaasauto-

riks malmolaste edus oli 20-aastane Simrishamni eestlane Stefan Kaldvee, kes kuulub klubi A-meeskonda juba kolmandat aastat. Enam-vähem igal matšil on tema nimele kantud 1-2 väravat. Nelja parima meeskonna finaali võorus kohtuti Hellasega, tulemuseks üks võit ja üks kaotus. Lisamatšil tegi Kaldvee 3 väravat, kuid Hellas jäi nappilt peale ja sulges malmolaste tee finaali.

Kaldvee on varem mänginud Rootsi juunioride meeskonnas Põhjala meistrilavastluste turniiril. Samasse esindusmeeskonda valiti nüüd Jonas Kopilmaa div. III klubi Cliff, Stockholm. Kopilmaa on kahel noorteturniiril — St Erikscupen 1972 ja 1973 — saanud eriauhinna parima mängijana.

KORVPAALLIS on eestlased oma meeskonnad Narva (div. II) ja Kalev (div. III). Mõlemad mängisid ammu-ammu Rootsi esiliga ülemisel poolil. Ja tänavu talus mõlemad sama saatus: hukas napp kaotusi paari-kolme korraga. See ebaõnn tähendab alandamist madalamasse sarja. Oleks tänuväärne, kui mõni mees võtaks need klubid oma hoolde ja aitaks need kõigepealt majanduslikult jalule. Oleks nimelt kahju, kui meie kauaaegsed korvpallitraditsioonid siin maal katkeksid eesti ühiskonna hupivõuduse tõttu. Narva ja Kalev ei suuda nimelt konkureerida suuremate ressurtsidega klubidega, mis meelitavad meel eesti poisid mujale. Samaaegselt kui Narva langes div. II-st välja, võtsid mõned eesti korvpallurid osa kvalifikatsiooniturniirist esiliggasse pääsemiseks, nimelt M. Olm (varem Narva, nüüd Gammelstad, Luleå) ja T. Peensaar (Udden, Soina dublantskond). (EPL/AR)

Helene Virkhausil, muusikaprofessoril Taavo Virkhausi emal, käisid külas vargad tema korteris Rochesteris. Perenaise kodunt äraolekul olid vargad ukse maha mürdnud ja ära viinud televisori ja muid väärtuslikumaid asju, paisates kogu korteri segamini.

Elza Karrisoo, ooperitenor Edo Karrisoo kunstnikust abikaasa, kes rahvuselt on lätlane, sai Eesti Rahvusfondilt Rootsis kuldteenetemärgi Eesti küsimuse energilise tutvustamise eest ameeriklaste juures.

Grupikooselu USA-s

Grupi-kooselised nn. kollektiivsete perekondade kaupa on järjest enam moodi minemas. USA-s loodi esimesed kollektiiv-perekonnad 1969. a. Nüüd olevat neid tuhandeid üle maa. Kollektiiv-perekonnas on tavaliselt 20 või enam liiget, kes üürivad endale korteribloki või maja ning hakkavad elama ühisel majapidamisel või nagu ühisel perekonnas. Iga liige maksab teatava summa korteri- ja toidukuluks ning teeb temale määratud osa majapidamistööist.

On grupe, kes kõik on enam-vähem ühealased: näit. üliõpilased, keskealsed või pensionärid omaette gruppina. Kuid on grupe, kus on koos päris vanamoodne suurpere ja kus elavad kõrvuti üksteisega mitme alati just suguluses olevad lapsed, täiskasvanud ja vanaisad-vanemad.

On ka usude järele grupe. Kuigi on seinenud gruppidest lahkumisi, peetakse üldiselt neid

grupi-kooselisi väga õnnestunud mooduseks, kus paljud olevat leidnud oma tõelise kodu-ideali. Seksuaalselt korraldustest esinevat vaid kümnendik kollektiividest. Mitmel pool on olnud ka protsesse, kuna naabrid ei taha kollektiiv-perekondi oma ümbruses, kartes, et siis tekib seal kombe-lõlvus, narkootika-, tarvitamine ja kuritegevus. Üleomkorus pole seni veel seisukohta võtnud.

Kuid grupiperekondadele on kerkinud veel üks oht. Kuna nimelt tihti otsitakse grupi liikmeid ajalehekultuure kaudu, on tekkimas rassidiskrimineerimise oht, sest neegrid pole üldiselt neisse vastu võetud.

Grupi-perekondades kinnitatakse, et harmooniline kooselu võimaldab inimestel vahel saab esineda vaid siis, kui ollakse samast sotsioklassist, rassist ja usust ning sama kultuurilise tasemega.

Kuid kas üleomkorus seda samuti arwab, kui asi kord sinna jõuab?

Göteborgi publikul Göteborgi Eesti Naiskoori kevadkontserdi (EPL-foto Kopler)

• Perenaistele

Kohupiim ja pühade pasha

Nii kuidas munade värvimine sibulakoortega on seoses ainult Lihavõttepühadega, nii on seda erikujuliseks vormitud magus kohupiimatoit "Pasha". Teatavasti on pasha olnud traditsiooniliseks lihavõtte toiduks paljudes kodudes juba ammu enne ajast. Hea pashat saab heast kohupimast, head kohupiima heast hapupimast. Kohupiim peab olema värsket, mahe-da hapu maitsega, peab omama vajalikku tahedust nii, et ütleilgne piimavesi oleks välja nõrutatud.

Kuna endisastsest omandustega kohupiima pole tänapäeval päris lihtne leida, siis on õigem teha — valmistada seda ise. On eesti kodudis siin ja kaugemal kus kohupiima valmistamine on sama asjadane kui näiteks kartulite keetminegi. Seepärast on praktiliselt tähtis, et kohupiima valmistamise protseduur toimuks võimalikult lühikeses aja vältel. Ühest liitrist piimast saab 200–250 g kohupiima, olenedes kui palju piimavett on lastud välja nõrguda.

Värskest-valminud kohupiim, ka soojalt süües, näiteks progridi toorsalatiga või mõne muu aedviljaga, on tervislikult väärtuslikuks einetoiduks. Kohupiim, millele vajadusel on lisatud vähe koori ja maitsestatud soolaga, köömetega või murulauguga, meega või marjaga, on hinnatavaks leivakatteks hommikul. Kohupiim sisaldab kehale hästi-omastavaid valke, kaltsiumi, ja rasvarikas kohupiim ka A- ja D-vitamiine. Lahja kohupiim on kolesterooli vähesuse tõttu eriti kohane eakatele isikutele.

"MINUTI-KOHUPIIM"

Kiireks kohupiima valmistamiseks võib võtta kas ainult haput piima või üks osa rööska piima se-

gada kahe osa hapupiimaga. Piim valada keedunõusse. Pannile valada vett ja kui vesi selles on hakanud keema, tõsta piimanõu pannile. Mõne hetke pärast on märgata, et keedunõu külgedele juurest hakkab piimavalik kaigen-duma, piimavesi eraldub. Piima soojus on umbes sõrmsoojune. Kohupiimavõile panna kaas peale ja koos panniga tõsta pliidi äärelle. Vähe aja pärast tõsta ühtlaselt kaigenud kohupiimamass hõredale kurnamisrõstikule nõrguma.

Võiks veel meenutada kohupiima valmistamist, mida sai kasutada siin Rootsis, eesti laste suvekodus Lõvsättras. See oli vist aastal 1948 kui ühe grupi lastemadega tuli tohutult huigalt valmistada kohupiima. Suvi oli erakordsest kuum, piim haruldastelt rammus. Piim hapnes imekiirelt ja kalgendus kohupiimapakuseks juba ämbri-tes. Jäl üle veel vald piima nõrutada.

KUUMENDATUD PASHA

Umbes 800 g tahedaks nõrutatud kohupiima, 200–250 g võid, 3 too-rest munarebu, ca 2 dl suhkrut, terake soola, 2–3 dl haput või rööska koori, 1 kang vaniljet, 2–3 sl hakitud magusaid mandleid, korinte, 1 tl riivitud apelsinikoort. Või ja suhkur hõõruda keedunõus läbi. Lisada ükshaaval ja hõõrudes munarebud, läbi sõela surutud kohupiim, koor ja maitseained. Vaniljekauu lisada pikuti poolitult. Kuumutada kogu aeg segades, kuni märkab, et keedunõu külgedele juures kohupiimast kerkivad väikesed mullikesed. Segamine toimu-b aeglaselt kuid nii et tõmbot-saline puulusikas puutub vastu keedunõu põhja.

Kohupiim jahutada ja jahtumise vältel on hea kui seda sageli sega-da. Nii jääb pasha kohedam. Segu tõsta marliga vooderdatud pasha vormi, sõelale või suuremasse kohvi-pruulimise lehrisse. Marles-servad tõsta kohupiimale ja kerge vajutis panna peale. Hoida üle öö külmakapis. Marlist välja võttes ja vaagnale asetades, kaunistada apelsinisuksaadiga ja roheliste hakitud pistaatsiamandidega.

KOHUPIIMA MAGUSTOIT

500 g kohupiima, ca 1 dl suhkrut, terake soola, vaniljesuhkrut, 2–3 sl sulavõid, 25 g hakitud magusaid mandleid, vajadusel vähe rööska koori või piima, 1 munarebu.

Kohupiim hõõruda soovi korral läbi sõela või koos võiga, koorega ja suhkruga vispeldada läbi. Lisada kõik ülejäänud ained. Serveeri-da näiteks väikeses portsjonklaasides ja kaunistada mõne marjaga või sügavkülmestest väljavõetud sõstrakobaraga. Maitseb veel pa-remini, kui enne lauale andmist on hoitud külmakapis.

ELLEN ROOSME

Metsaülikoolil Roots si toimkond

Seoses Metsaülikooli kursusega Soomes 12–22. augustil (see toimu-b 12–19. augustini Kuopio lähedal, kuna 19–22. augustini teos-tatakse ringreis), on moodustatud Metsaülikoolile ka "Rootsi tolm-kond", kuhu kuuluvad Jaak Maandi, Jüri Männik ja Toomas Voogand. Postiaadress on J. Maandi juures, Grenljusbacken 24, 117 45 Stockholm, tel. 08/18 89 64.

Soome tuleb umbes 80 noort USA-st ja Kanadast, Euroopa "kon-tingent" on ca 25 inimest. Nädala jooksul uuritakse eesti ja soome kirjandust, mütolooget, kunsti, ajalugu, rahvalaule ja diskuteeri-takse. Osavõtjad on vanuses 17–35

a. Vastuvõtjaks on Rootsi osas slinne toimkond.

Nelle kes Põhja-Ameerika gru-piga ühinevad Helsingis on hind praegu Rootsi krooni 650: — millele lisandub sõit Helsingisse ja tagasi. Hind sisaldab transpordi Helsingi-st Kuopiosse ja tagasi, mü Kuo-pios, mü ringreisu ning ülalpäda-mine ajavahemikul 12–22 aug.

Lektoreist on praegu teada Ivar Ivask, Ilse Lehist, Felix Oinas, Lauri Posti, Vello Sermat, Rein Taagepera, Ilmar Talve ja Aimo Turunen.

Küllike (n-na Soosaar) ja Mag-nus Ullmanile sündis Stockholmis tütar.

SUUR RAAMATUTE ODAVMÜÜK 1974

Eesti Kirjanike Kooperatiivi odavmüük kestab 16. aprillini

Müügile tulevad järgmise teosed:

A-seeria raamatud:	kõit.	br.		
Krusten, Kaugelviibija, m.	4:00	2:00	Kangro, Must raamat, r.	" "
Kolk, Väikemees, n.	"	"	Lindsaar, Paelamehed, r.	" "
Saare, Müüriüll, n.	"	"	Pihla, Naanu ema tütre, r.	13:00 11:00
Kolk, Küla põleb, r.	"	"	Kangro, Kivisild, r.	" "
Rumor, Tuuleviit, n.	"	"	Rumor, Krutsifiks, r.	" "
Ekbaum, Kärestik, r.	"	"	Viirila, Seitse kohtupäeva, r.	" "
Kork, Neli musketäri, r.	"	"	Kivikas, Nimed marmortahvil IV, r	14:00 12:00
Helbemäe, Sellest mustast II, r.	"	"	Kask, Varjud udus, r.	" "
Krusten, Lau kõrgel, r.	"	"	Mägi, Tants hämarusse, r.	" "
Kivikas, Tullilied, n.	5:00	3:00	Mettus, Ainus paradisi, m.	" "
Raud, Suld ja raamat, m.	"	"	Mäik, Jumalaga, meril, n.	15:00 13:00
Rumor, Kulidind, n.	"	"	Kangro, Sinine värv, n.	" "
Jaks, Elkellegi maal, r.	"	"	Mägi, Kiisaja, n.	" "
Kolk, Sulajää, r.	"	"	Helbemäe, Sellest mustast I, r.	" "
Ristikivi, Põlev lipp, r.	"	"	Mäik, Toomas Tamm, r.	" "
Mägi, Karneval, r.	"	"	Ristikivi, Mörsjalnik, r.	" "
Suits, G. Suitsu noorus, m.	"	"		
Kork, Tänavukuningad, r.	6:00	4:00	B-seeria raamatud:	
Rumor, Aegade sadestus I, m.	"	"	Eesti lüürika I, luuleantol.	9:00 —
Uibopuu, Mosalik, n.	"	"	Eesti lüürika II, luuleantol.	11:00 —
Willmann, Peotäis tuhka III, r.	"	"	Kangro, Suvihiir, luuletusk.	— 2:00
Valgma, Elu üksiklind, r.	"	"	Tuulse, Liiv ja lumi, lk.	— 4:00
Ristikivi, Surma ratsanikud, r.	7:00	5:00	Kangro, September, lk.	— "
Mäelo, Võoras veri, r.	"	"	Mägi, Vastuhelgid, lk.	— "
Rumor, Aegade sadestus II, m.	"	"	Vihalemm, Tsoloogiga, lk.	— 6:00
Mettus, Süda peo peal, m.	"	"	Kangro, Varjuma, lk.	— "
Rusten, Neuke, r.	"	"	Ivask, Päev astub, lk.	— "
Ristikivi, Viimne linn, r.	"	"	Lepik, Marmorpagulane, lk.	— 7:00
Uibopuu, Markuse muutumised, r.	"	"	W. Goethe, Faust II, nd.	9:00 —
Ekbaum, Oiguseõudja, r.	8:00	6:00	Kangro, Merre vajunud saar, nd.	— 5:00
Lindsaar, ... ja sõdurid II, r.	"	"	Gallit 1891–1960, mt.	9:00 —
Gallit, Muinasmaa, r.	"	"	Tont teab, noorte kt.	— 9:00
Mägi, Viimane paar, n.	"	"	Künnapas, Suured mõtlejad, t.	10:00 8:00
Ekbaum, Kontvõoras, r.	"	"	Meie Maa IV, pilditeos.	14:00 —
Ristikivi, Röömlaul, r.	"	"	Estlands ansikte, pilditeos.	20:00 —
Kivikas, Verimust, n.	9:00	7:00	Oras-Kangro, Esthonian Litt. i Exil.	— 8:00
Mägi, Neli emandat, n.	"	"	Kangro, Earthbound, I.	— 1:50
Mäelo, Keerdõlmend, r.	"	"	Uibopuu, Fyra eldar, r.	— 3:00
Kangro, Emajõgi, r.	"	"	Uibopuu, Att vilja leva, r.	— 8:00
Mäik, Kivine pesa, r.	"	"	Uibopuu, Markus hjälparen, r.	— 9:00
Lundborg, Soomasaatoga, m.	"	"		
Krusten, Huupi valitud, n.	10:00	8:00		
Kaljumägi, Tuuleveski, r.	"	"		
Toona, Puulingel, r.	"	"		
Turner, Siinpool Eedeni, n.	"	"		
Krusten, Pikerpõld, r.	"	"		
Mettus, Mask ja nägu, m.	"	"		
Kalmus, Juudas, r.	11:00	9:00		
Kolk, Et mitte kunagi, r.	"	"		
Kangro, Keeristuli, r.	"	"		
Nõu, Tiger, tiger, r.	12:00	10:00		
Helbemäe, Ainult ajutiseks, r.	"	"		
Krusten, Tõrn üle metsa, r.	"	"		
Köpp, Mälestuste radadel III, m.	"	"		

Meie kirjanikke, lühimonoograafiad järg-mistest kirjanikest: Ristikivi, Rumor Under, Mägi, Krusten, Mäik, Kangro, Helbemäe ja Lühike e. Kirjanduslugu I ja II (A. Mägi) iga monogr. — 5:00

Ajakirji Tulimuld:

Aastakäigud 1960, 1951 (nr 1–2, 4–6), 1954 (2–6), 1952–53, 55–60, 67, 70 ... iga ak. kr. 7: —, üksiknr. kr. 2: —.

Gustav Mägi näitus

Gustav Mägi maalimas

Gustav Mägi õilmaalide näituse avamine toimub laupäeval, 6. aprillil kl. 13-15 Valls-Eesti Galerias, Lilla Nygatan 8. Näitus jääb avatuks kuni 30. aprillini, äripäeviti kl. 10-17 ja laupäeviti kl. 10-14.

Gustav Mägi on sündinud 1904, õppinud Pallases. Näitustega esi-

nenud Stockholmis, Linköpingis, Göteborgis, Karlskronas ja Upp-salas.

Kohtumine kunstnikuga, üle mitme aasta, tohiks publikule olla elamusel, kuna Mägi on alati leidnud uusi ja üllatuslikke lahendusi oma elamustele.

Hinnale lisandub käibemaks 17,65 %, tegelik ristpaela saatekulu ja postiluna puhul lunamaks. Saate tellimised alljärgneval aadressil, kriipsutades alla soovitud ja ära märkides, kas soovi-takse koites või brosh., kui mõlemald raamatuid müügil on. Kui köidetud raamatud lõpevad, täidetakse tellimine brosh. raamatutega või vastupidi.

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Fack 1, 22003 Lund 3. Tel. 046/121719 (tõõ ajal), 046/119690 (õhtuti), P-giro 433771-3.

Eestis sündinud kuulsus suri USA-s

NEW YORK (VES) — Pennsylvanias raudteetööstuses, New Yorgis, leiti pühapäeval, 17. märtsi õhtul surnuna südameataki tagajärjel üle-ameerikalise, võib ütelda, maailmakuulsusega arhitekt ja professor Louis I. Kahn, 73 a. vana Kadunu elas Philadelphia. Ta oli sündinud Kuressaare, Saaremaal, kust koos vanematega rändas 1935. aastal USA-ssse.

Kadunu märkis alati oma päritolu Eesti. Ka oli ta kontaktis mõnede eestlastest inseneride ja arhitektidega, näiteks dr. ins. A. Komendandiga j.t. Tema õpilasi oli meele nooremast generatsioonist arhitekt Tinar Reinwald, kes õpingute lõpetamise järele L.I. Kahn soovitusel siirdus ülikooli õppejõuks Troyse, N.Y., kust ta kutsuti Montana ülikooli arhitektuuri osakonna juhatajaks.

Louis I. Kahn oli just saabunud Bombayst üle Londoni Kennedy lennuväljale, kust ta siirdus Pennsylvaniasse jaama, arvatakse ka vana sõtta koju, Philadelphia, et esmapäeval olla Pennsylvanias ülikoolis õpetamas arhitektuuri

teaduskonnas oma klassis ülikooli kaauegse professorina.

Politsei poolt surnult leitud tema isik kindlaks taskus oleva passi kaudu. Ta maine põrm toimetati aga New Yorgi linna haiglasse isiku kindlaksteegmiseks ja arstlikuks ülevaatuseks. Samaege sealt informeeris N. Yorgi politsei Philadelphia politseid, kust aga omakselle leinajuhumist ei teatatud. Kadunu abikaasa, kes põlnud saanud Indiast L. Kahn pärast nädalast sealviibimist oodatud teadeti, hakkas teda taga otsima Indiast ja lennujaamadest kuni jõudis New Yorgi ja Philadelphia politseideni, saades esimesest teate abikaasa ootamatust surmast. Philadelphia politseist saadi teade alles teisipäeval.

New York Times pühendas L. I. Kahnile poole leheküljelisele järelelühde, milles üksikasjalikult käsitleti tema paljud tööd ja tema arhitektuuri, millega ta saavutas ülemaailmse kuulsuse. Kahn projekside järele on püstitatud maailmas ehitatud paljudes maa-ades, kõige enam muidugi USA-s. Muuseas ehitati välja tema projekti järele omaaegse Ida-Pakistani, nüüdse Bangladesh pealinn Dacca. Tema projekti järele on ehitatud näiteks Pennsylvanias ülikooli Richards Medical uurimislaboratoorium, Kimbelli kunstimuuseum Fort Worthis, Tex., Ylae kunstigalerii, Salk instituut La Jollas, Kal. jne. Rida teid jäid tema büroos lõpetamata.

Asunud vanematega USA-ssse, lõpetas ta siin Pennsylvanias ülikooli Philadelphia arhitektuuri alal 1924. a. Kadunu maeti 21. märtsil Philadelphia.

Kohalik elu

STOCKHOLM
Ettevõtjate klubiõhtu

Eesti Ettevõtjate Ühingu Rootsis teatab, et järjekordne ühingu klubiõhtu toimub esmapäeval, 8. aprillil Eesti Majas.

STOCKHOLM
Vaimulik konverents

Ülestõusmise pühade ajal toimub vaimulik konverents Stockholmis Eesti Nelipühi Kirikus, Bråvalla-gatan 11 (St. Eriksperi T-peatuse lähedal). Avajumalateenistus pühade laupäeval 13. aprillil kl. 18. Lähemaid teateid leiate kiriku teadetes. Konverentsi peakõnelejak on pastor Evald Kill New Yorgist. Laulutekandeid nais- ja segakoorilt ning kvartlett. Kõik teretulemast!

BORAS

Jüripäev

Pärnu lipkond tähistab Jüripäeva pühapäeval, 21. aprillil kl. 15 koonduse ruumes, Fristadsvägen 104. Kohvilaud. Kõik noored ja noorte sõbrad teretulnud.

NORRKPÖPING

Kevadpidu

Skaudisõprade Seltsi Naissektsoon korraldab laupäeval, 6. aprillil kell 12 Eesti Kodu kevadpühade basaar.

Müügiks on pühadekaardid, heilplaadid ja muud. Loterii, kohvilaud, pasha-söömine, munadekoksimine, muusika jne. jne. Kõik vanad ja noored teretulemast!

Kristiina Aunver Uppsalas sooritas 1973. a. oktoobris fil. kand. eksamid järgmistes ainetes: prantsuse keel, psühholoogia, rahvateadus ja ettevõtte ökonoomia, jätkab õppimist ödekoollis Uppsala ülikooli juures teist aastat. Ühtlasi ta harrastab maalimist ja teatritegevust.

Silm Lind, dr. med. ja end. Tartu linna tervishoiuarst, tähistas New Hampshire oma 75-ndat sünnipäeva. Ta on osaltigalt haiglas Concordis osakonna juhatajaks.

Madelaine ja Eriki Avara-Egelli sündis Stockholmis tütar.

†
Valentine Kask

Mälestavad kurbuses

VALERIE ja KARL
ILME

HELGA ja OTT
KERSTELL

HARRY ja AINO
PIIR

HILJA ja VOLDEMAR
PRIKS

ADA ja VALENTIN
REOSE

AGNES ja OSMO
TAMMENÄGI

†
Armast lugupeetud kolleegi

Valentine Kask'e

mälestab kurbuses

SIGNE

†

Armast

Valentine Kask'e

mälestavad kurbuses

HILDA ja JUHAN
KOKLA

†

Ootamatult lahkus meist meie
armas, unustamata poeg

Heino Waher

Sünd. 5.11.1933 Muhus
Surn. 29.3.1974 Trollhättanis

Trööstimatus leinas

EMA ja ISA
SUGULASED ja TUTTAVAD
Eestis ja Rootsis

Matusetalitus toimub kolmap.
10. apr. kl. 14 St. Eskilli kalmistu
Ljusets Kapellis Eskilstunas.
Pärast ma tusetalitust
mälestuskoosviimine Smeden
deni Hotellis.

†

Armast sugulast

Helmi Kuldasaar't

mälestavad leinas

HELMUT
abikaasaga

LEMBIT
perekonraga

†

Armast

Helmi Kuldasaar't

mälestab vaikselt leinas

LIISI JESMIN

†

Armas unustamata õeke ja
naiseõde

Valentine Kask

Sünd. 22.2.1899 Tallinnas
Surn. 30.3.1974 Stockholmis

Vaikselt leinas

NIINA ja VALENTIN

Matusetalitus toimub teisipäeval, 16. aprillil kell 15.45
Heliga Korset kabelis Metsakalmistul.

†

Armas vennanaine ja tädi

Valentine Kask

Mälestavad kurbuses

LYDIA ja LINDA
SVEA ja HELMER
PEETER PEREKONNAGA

†

Puhka rahus kallist

Valentine

Sind mälestab

STOCKHOLMI EESTI
APOSTLIKU
ÕIGEUSU KIRIKU
KOGUDUS ja LAULUKOOR

†

Armast unustamatut sõpra

Valentine Kask'e

mälestavad kurbuses

ERIKA HUBEL
ELLA KIRSIPUU
LEIDA LEPP
HILJA ja PAUL POOM
OLGA ja MART SAAR
THERESE ja ARTUR
SANDER

Meie südamlük tänu kõigile,
kes minu armsa abikaasa,
meie hea isa ja vanaisa

Helmuth Pürkop'i

matusetalitusest osa võtsid
ning lilled ja kaastunnetega
meid soojalt leinas toetasid.

AINO PÜRKOP
lastega

Armas
Epp-Mai Debette

Na Leesmaa

Sünd. 3.3.1940 Tallinnas
Surn. 31.3.1974 Stockholmis

Mälestavad leinas

JEAN-PIERRE
VANEMAD ja VEND

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 10. aprillil kell 14.00
Nacka kirikus.

Armas mammi
Marta Ellert

Sünd. 15.1.1889 Narvas
Surn. 31.3.1974 Stockholmis

Mälestab sügavas leinas

MARIKA
perekonnaga

Matusetalitus toimub neljapäeval, 11. aprillil kell 11.00
Bromma kirikus.

Meie armast ema, vanaema,
vanavanaema ja tädi

Elfriide Aasa't

Sünd. 31.8.1902 Kaberneemes
Surn. 2.4.1974 Borås

mälestavad valusas leinas

VAIKE ja HILLAR
ELMA ja VERNER
SALME ja BENGT
MAIE ja GUNNO
LAPSELAPSED
VENNATÜTAR Eestis

2. Timot. 4:7-8

Matmine 9. apr. 1974 kl. 9
Uppståndelse Kabbels St. Sigfridi kalmistul.

Armast

Elfriide Aasa't

mälestavad leinas

REINHOLD
EDVARD
LEILA
ALEIDA
JOHANNES
perekonnadega

Armast sugulast

Elfriide Aasa't

leinavad vaikselt

MARIA ÖIES
RALF
ALFRED
ARMILDA
ELLA
VILMA

Armast koolilõde

Valentine Kask'e

mälestavad kurbuses

TALLINNA LINNA
I TÜTARLASTE GYMNAASII
END. ÕPILASED

Ootamatu surma läbi lahkunud sugulast

Heino Waher'it

mälestavad sügavas leinas

MIHAIL SUU
LAPSED
EDUARD, AGNES, VÄINO
perekonnadega

Armast

Heino Waher'it

mälestavad

ELVI ja AUGUST SEPP

Armast

Heino Waher'it

mälestavad kurbuses

KAISLA'g
ja
ITER'ld

Armast

Valentine Kask'e

mälestavad kurbuses

HELENE ja MICHAEL
LEPPER

V. Strentse 70-aastane

Laupäeval, 6. aprillil saab Stockholm-Hägerstenis 70-aastaseks kaugesõidukapten Voltemar Strentse.

V. Strentse oli kodumaal pääselselt tegelaseks. Paguluses on võtnud osa poliitilisest ja rahvuslikust tööst, m.h. olles väljaandjaks "Tuulemaale".

Pompidou surnud

Telsipäeva õhtul suri Prantsus president Georges Pompidou. Uus president valitakse rahvahääletusega tõenäoliselt aprillil lõpus või mai alguses.

Presidendi asetäitja on senati esimees Alain Poher. Möeldavad presidendikandidaadid on finantsminister d'Estaing, peaminister Messmer, endine peaminister Chaban-Delmas, parlamendi esimees Faure ja välisminister Jobert.

Poliitilised vaatlejad märgivad, et pärast Pompidou surma võib olukord Prantsusmaal ja ka Euroopas kujuneda väga labiliseks. Võibolla Prantsusmaa koguni kaotab oma koha Euroopa juhtiva rühma. Sel juhul oleks lähimaks kandidaadiks Lääne-Saksa, kuid sakslaste must minivik on siin takistuseks.

"Sõda tuleb Venega"

Kolmas mees Hiina hierarhias, 38-aastane Wang Hung-wen sõnas ühel massimeetingsel peetud kõnes, et Hiina rahvas peab seadma end valmis sõjaks N. Liiduga.

Wang toonitas, et tõenäoliselt on Sovjet see, kes Hiinale kallale tungib. Ameeriklaste kohta sõnas ta, et USA on riik, kellega saab diskuteerida, säält suuremat ohtu ei tulevat.

MÄGI Rootsi meister

Parimaid tõstjaid Põhjalas, Göteborgi-eestlane Enno Mägi, 33, saavutas järjekordse edu Rootsi meistrivõistlustel Sundbybergis 30. märtsil kaitses oma meistritiitlit.

Seekordsed tulemused kergetaalu kirjutati numbriga 120+145=265 kg.

**EESTI MAJA
WALLING. 34-1**
Perenaine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

E. MAJA SULETUD

Stockholmi Eesti Maja on suletud Ülestõusmise pühade ajal, 12. aprillist kuni 15. aprillini.

LEITUD SÖLG

E.V. aastapäeva aktusel leiti Stockholmis kontserthoone pörandi eesti sölg. Käite võib saada EPL toimetusest kirjelduse vastu.

Margi (n-na Kivisäkk) ja Peep Algverel sündis Stockholmis poeg.

Toivo Tagel, tsiviilinsener Stockholmist, kes mõni aeg tagasi kutsuti rahvusvahelise tervishooldusorganisatsiooni WHO datusteevide ekspertsiks ja elab Genfis, viibis ametilühasannetes mõnda aega Egiptuses ja sõitis sealt edasi Indiasse.

Armast
Epp'u

mälestavad sügavas leinas

LINDA
MAJKEN ja TOMAS

Armas tädi
Marta

Leinavad sügavas kurbuses

ELSA ja LILIAN
perekonnadega
ARTUR ja ELFRIEDE
IJA
INGRID ja AARNE
perekonnadega

Armast

Elfriide Aasa't

mälestavad leinas

REINHOLD
EDVARD
LEILA
ALEIDA
JOHANNES
perekonnadega

Armast sugulast

Elfriide Aasa't

leinavad vaikselt

MARIA ÖIES
RALF
ALFRED
ARMILDA
ELLA
VILMA

Armast koolilõde

Valentine Kask'e

mälestavad kurbuses

TALLINNA LINNA
I TÜTARLASTE GYMNAASII
END. ÕPILASED

Varalahkunud sõpra
Anton Liivlaid'i

mälestavad leinas

IRENE ja OSVALD
KURGO

Armast

Valentine Kask'e

mälestavad leinas

KOLLEEGID

Televisioni programm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkliga program:
9.30 Tapahtumia. Aktueellit magasin
for finskpråkliga.
10.00 Lasten TV: Lentokone.
Barnprogram: Flygplanet. Textat på
svenska.
10.30 Suomalaisia Australiassa II.
Finländare i Australien II. Textat
på svenska.
11.00 Start II. Färg. Engländskien
alkeiskursi aikuisille. 27. Bed and
breakfast.
11.15–11.45 Filma själv 6. Att visa sin
film. Färg. Textat.
14.10 En français. Färg. 25. Sur le
toit.
14.25–17.00 Ishockey-VM. Färg. Di-
rektändring av matchen Polen-
Sverige i Helsingfors. Lars-Gunnar
Björklund.
17.55 Helgmissbröning. Färg. Från
Vittang kyrka i Norrbotten.
3.00 TV-nytt, väder.
8.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
8.30 Människor i Kenya. Färg.
Hemma hos Helida Opot på gården
vid Viktoriasjö.
9.00 Dan Andersson. Färg. En galling-
ur diktsamlingen Svarta bollar.
läses av Halvar Björk.
9.05 Guldkrona gränd. Del 2. Färg.
I rollerna: Tuula Mylly, Tove
Blomster, Christian Carlstedt, Carl-
Gustav Liljus.
9.30 På parkett. Färg. Lasse Holmq-
vist presenterar en känd profil och
dennes önskeartister.
1.00 Aktuellt, väder.
2.15 TV-nytt.
2.30–2.30 Melodifestival 1974. Färg.
Final i Eurovisionens Melodie
Grand Prix 1974. Direktändring
från Brighton. Kommentator: Johan
Sandström.

TELEVISION 2

15.50 Svensk agent – med rätt at-
nästla sig in. Om hemlig säkerhet-
stjänst och infiltration i svenska or-
ganisationer av det slag som förre
IB-agenten Gunnar Ekberg bedrivit.
Ett program av Märten Andersson
och Birgitta Bergmark.
16.35 Onedlinjen. Färg. 8. Runt Kap
Horn.
17.25 TV-nytt, väder.
17.50 Det susar i säven. Färg. 11.
Fjällblåsar.
17.45 Lilla Anna och Långa Farbrörn.
Färg.
18.00 Lådan. Färg. Hur delar vi på
jobbet hemma?
18.30 Barnen i 47 A. Färg. 9. En för-
fattare i familjen.
19.00 På äldre dar. Färg. Information
och förståelse för värd folk. Vär-
dar: Jan Gabrielsson och My Pers-
son.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.00 Monty Pythons flygande cirkus.
Färg. Engelsk underhållning med
Graham Chapman, John Cleese,
Eric Idle, Terry Jones m.fl.
21.00 Hemsöborna – svensk långfilm
från 1944. Regi: Sigurd Wallén.
I rollerna: Adolf Jahr, Dagmar Eb-
besen, Peter Höglund, Sigurd Wal-
lén, Emil Fjellström.
22.50–22.55 TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkliga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.
10.25–11.00 Kulkurin kannel. Väri.
Tauno Palo laulaa Aale Tynnin,
Salma Harmajan, Larin Kyöstin,
Juho Salonen Erik Axel Karfeldtin,
Juho Salonen Gabriela Mistrall ja
petrokkolaisen Jaakko Rugojevin.
Vagabondens kantele. Färg. Tauno
Palo, berömd finländsk skådespe-
lare, framför finländsk skådespe-
lar till texter av Aale Tynni, Salma Har-
maja, Larin Kyöstin, Karfeldt, Ga-
briella Mistrall och Rugojev.
15.50 Fokus. Färg. "Döden talar man
ju inte om."
16.30 Med m/s Christa på Göta Ka-
nal. Färg. Glimtar från en "miss-
ionärsresa" sommaren '73 med gospel-
kören Tonalen från Högdalskyrkan
i Stockholm.

16.50 "Vi lever i olika världar" – att
se vad andra hör. Textat.
17.10 Helen – kvinna av idag. Färg.
12. En kort resa.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Han predikar fred i en värld av
våld. Färg. Dansk porträtt av den
brasilianiske ärkebiskopen och re-
formivaren Dom Helder Camara.
18.30 Häng med – jorden runt! Färg.
Final med gästartister från hela
världen. Programledare: Lemart
Hyland, Domare: Per-Erik Lindorm.
19.30 Musikteater: Den chilenska
gruppen Quilapayun och Sun Ax-
elsson. Färg.
20.00 Asylen. Författarinnan Nina
Björk Arnadottirs TV-spel Asylen
handlar om fångelsituationen på
Island. Nordvision från Island.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspegeln.
22.05–22.25 Häng med – jorden runt!
Färg.

TELEVISION 2

9.55 Stäm gitarren.
10.00 Start II. Färg. 26. Is the Duke at
Home?
10.15–10.35 Ta ton. Färg. Spela gitarr
och blockflöjt med Uffe och Clas.
14.25 Ishockey-VM. Färg. Direkt-
ändring av matchen Sverige-Tje-
koslovakien i Helsingfors. Lars-
Gunnar Björklund.
17.00 Visor till pipor och luta. Färg.
Med Solveig Faringer sång. Clas
Pehrsson diverse pipor och Jörgen
Rörby luta och gitarr.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Det susar i säven. Färg. 12.
Herr Padda kommer tillbaka.
17.45 Lilla Anna och Långa Farbrörn.
Färg.
18.00 Sälår. Färg. Kanadensisk film
18.30 Här vill jag alltid bo säger 12-
åriga Gitte – trots isoleringen i
Vendysyssel, en liten plats ute vid
havet på Nord-Jylland. Färg.
19.00 Knuff. Arbetslöshet – Inget att
göra på fritiden – alkoholmissbruk.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10 Två och en flygel. Färg.
20.45 Dagbok i bild. Färg. Några vec-
kodagar med Agda Österberg, 82,
Värnhem.
21.00 Filmen om Elin. Färg. TV 2-fo-
tografen Göran Undén har under 3
års tid följt sin dotter i hennes för-
sök att lära sig gå och tala.
21.10 Söndagsdeckaren: Tjuven. Färg.
Amerikansk kriminalberättelse.
22.50–22.55 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV: 10.35 Mer om film och TV.
Färg. 2. Om romanistik. Högstadiet.
11.00 Stäm gitarren. Färg.
11.05–11.25 Ta ton! Färg. Spela gitarr
och blockflöjt.
Skol-TV:
12.00–12.15 Sovjetunionen. 2.
12.45–13.05 Fysik. 1. Elektricitet –
den slutna kretsen. Högstadiet.
13.10 Halvtem: Kan du det här... sy
i en knapp. Färg.
13.35 Fantastiska bilder: Målaren Ra-
buzins by. Färg.
14.45–17.00 Nalle Topp och gullivivan.
Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Fotofoot. Färg. 3. Barney.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Gustav III. Färg. Strindbergs
färgstarka skildring av hur mordet
på Gustav III hade kunnat gå till
några år innan det ödesdigra skottet
verkligt avlossades på maskerad-
bällen. Musik: Bengt Ernyrd. Regi:
Johan Bergenstråhle.
I rollerna: Göta Ekman, Tomas
Bolme, John Harrysson, Stig Järrel,
Ingvar Hirdwall, Ulf Brunnberg,
Håkan Serner, Gunnar Björnstrand,
Lars Lind, Per Ragnar, Jan Berg-
strand, Sven Lindberg, Per Sjö-
strand, Arne Källrud, Rune Hall-
berg, Per Sandborgh, Tjadden Han-
ström, Carl Olof Alm, Palle Gran-
dström, Björn Gedde, Jan Nygren,
Ole Sivall, Glo Pettré, Elsa Prawitz.
21.30 Aktuellt, väder.
22.00–22.05 TV-nytt.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Stig Claesson "Slas" berättar
för barn. Färg. 1. Jag möter en orm.
17.45 Bonk och Binkie. Färg. Belgiskt
bidrag till Eurovisionens utbyte av
tecknad film.
18.00 Rikets affärer. Vad betyder
Ivar Gustavsson för Sverige? Om
privat företagsamhet i Storebro i
Småland.
18.45 Anslagstavlan. Färg.
18.50 Om vi inte skulle ha varandra
– film kring några 11–14-åriga
barns funderingar. Färg.
19.30 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Fråga Lund. Färg. Sex lärde i
Lund svarar på frågor.
20.55 Kartan och verkligheten. Färg.
TRU presenterar vårens TV-serie
om kartor.
21.00 Fråga om medicin. Färg.
21.30 "För mig själv och mina tänkta
vänner". Ett program om trubadu-
ren Thorstein Bergman, hans vänner
och vardag.
22.20–22.25 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
10.10–10.30 The Mystery on the Moor.
Färg. 5. The last Shot. Högstadiet.
11.00–11.15 Start II. Färg. 27. Bed and
breakfast.
Skol-TV:
12.00 Klotet 17. Färg. Lågstadiet.
12.20–12.35 Våld och nöd. 1. Vad är
våld? Högstadiet.
13.35–13.55 Olycksfallsvärd. Högsta-
di.
13.30 Halvfem: Tisdagskul med tek-
kenspråk. Färg.
16.55–17.10 Den lilla fisken i asken –
dockteater. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Tratten. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Om opera diskuteras det i se-
rien "C'e musica e musica".
20.25 "Yngve röd 68 klart att bova".
Färg. Mystiska ord i etern för en
olnigv, ett anrop från en helikop-
ter till Första Helikopterdivisio-
nen vid Berga i Stockholms
södra skärgård. KAS Sjöblom har
besökt divisionen.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.30 Cannon – deckarserie med
William Conrad. Färg.
22.25–22.40 En français. Färg. 28. Ent-
rez dans la danse.

TELEVISION 2

15.55 Ishockey-VM: Östtyskland-
Sverige. Lars-Gunnar Björklund.
I andra pausen: 17.25–17.35 ca TV-
nytt, väder.
18.30 ca Start II. Färg. 27. Bed and
breakfast.
18.55 Puttes tips. Färg.
19.00 Stig Claesson "Slas" berättar
för barn. Färg. 2. Jag möter en kro-
kig gubbe.
19.30 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok: Gunnar Björling:
"Allt vill jag fatta i min hand".
Färg. Medverk: Bengt Holmqvist
och Bo Carpelan.
20.10 Onedlinjen. Färg. 9. Bortom
Egeiska havet.
21.00 Dokument utifrån. Färg.
21.45 Ansiktet i skogen – musik
och dans hos Santalfolk i nord-
östra Indien. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 EM i bordtennis. Färg. Från
slutspelet i lagtävlingen från Novi
Sad. Bengt Grive.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.45–10.05 Klotet 17. Färg. Lågstadiet.
10.35 Växter: Linnea. Färg. Maud
Reuterswärd berättar.
15.40 Sagor från en trädgård. Färg.
15.55 Ishockey-VM: Tjeckoslovakien
– Sovjet. Färg. Lars-Gunnar
Björklund.
I andra pausen:
17.25–17.35 ca Meddelanden.
18.25 ca TV-nytt, väder.
18.30 ca Sveriges magasin. Färg.

19.30 Vi går hand i hand. Färg.
Sångstund från Björngårdsvillan.
20.00 Här händer det aldrig nåt. Var-
dagsbilder från Vara i ett reportage
av Erik Goland och Ulf Schenkma-
nis.
20.30 Tekniskt magasin – Erik Berg-
sten. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–23.15 Svensk premiär: En glimt
av frihet. Färg. Regi: Volker
Schlönndorff.
I rollerna: Margerethe von Trotta,
Friedhelm Plok, Martin Lüttge,
Walter Sedlmayr, Georg Ma-
rischka.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Stig Claesson "Slas" berättar
för barn. Färg. 3. Jag möter en luf-
fare.
17.45 Susl. Färg. Danmarks bidrag till
Eurovisionens utbyte av tecknad
film.
18.00 Dokument utifrån. Färg.
18.40 Start II. Färg.
18.45 Vi ska bort – om Kalle, Tage,
Olle – korggubbar i Stockholm som
riskerar att förlora sin försörjning
efter ingrepp av hälsovårdsnäm-
nden. Filmen är gjord av elever på
Dramatiska Institutet. Färg.
19.00 Rapport med väder.
19.30 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.
19.30 Ishockey-VM: Finland-Sverige.
Färg. Lars-Gunnar Björklund.
I första pausen:
20.05–20.15 ca Rapport, forts.
I andra pausen:
20.55–21.05 ca Glimtar från matchen
Tjeckoslovakien-Sovjet. Färg.
22.00 ca TV-nytt, väder.
22.05–23.05 ca Musik på spel. Färg.
Go'bitar ur förra årets dragspelse-
rie med Hasse Tellemar.

TV Torsdag

11.05–11.15 En français. Färg.
Skol-TV:
13.55–13.55 En naturtyp om våren.
Färg. Lovén. Högstadiet.
16.30 Halvfem: Mysti. Färg.
16.35 Sagan om Flopsys ungar. Färg.
16.40–17.05 Blomvasen – dockteater.
Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.20 Helen – kvinna av idag. Färg.
13. Helen.
I rollerna: Alison Fiske, Martin
Shaw, Diana Hutchinson, Christo-
pher Ballantyne, Margery Withers.
20.10 Människor i Kenya. Färg. Week-
end med riksdagsmän och ministrar.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Inläst – utestängd – om isole-
ring inom bl a kriminalvården. Färg.
22.05–22.55 Hollandarn. Opera för TV
av Ingvar Lidholm efter ett motiv
från Strindbergs skådespel. Text-
bearbetning: Herbert Grevenius.
Scenografi: Rolf Alexandersson.
Regi: Åke Falck.
Medverk: Elisabeth Söderström,
Erik Saeden, Kammarkören. Dir.
Eric Ericson. SR: Symfoniorke. Dir.
Herbert Blomstedt.
Beställningsverk för TV, sänd första
gången 10.12.1967.
Programmet vann Salzburgs opera-
pris 1968.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Stig Claesson "Slas" berättar
för barn. Färg. 4. Jag möter en cir-
kusprinsessa.
17.45 ca Äpplet. Färg. Finlands bi-
drag till Eurovisionens utbyte av
tecknad film.
18.00 Dialogen fortsätter – ett pro-
gram om Elin Wägners. Färg.
Medverk: bl a skådespelarna Lil-
Terselius och Hans Klinga, förfat-
arna Ulla Isaksson, Erik Hjalmar
Linder, Eva Moberg och docent
Hans Palmstierna.
19.00 Riksbildning.
19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt,
Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Rädda bilden. Färg.

20.10 Pjäser om kvinnor: Kvartieret
oron. Del 3. "Som gentleman till
gentleman". Färg.
21.00 Rikets affärer. Svindlande affä-
rer på bostadsmarknaden.
21.40 Duke – we love you madly.
Färg. En hyllningskonsert till en av
jazzens största, Duke Ellington, med
bl a honom själv, Count Basie, Ray
Charles, Chicago, James Franklin,
Sammy Davies Jr, Billy Eckstein,
Roberta Flack, Aretha Franklin,
dansösen Payla Kelly, Peggy Lee,
Sarah Vaughn, Joe Williams samt
Quincy Jones orkesterledare.
22.50–22.55 TV-nytt, väder.

TV Fredag

9.00–10.15 Högmässa. Färg. Från
Burlövs kyrka i Skåne. Predikan av
komminister Sven Kroon. Lång
kyrkoherde Hans Blomqvist. Org.
och körled. Torsten Schist.
16.40 Svanen som försvann. Färg.
Tecknad serie av Bodil Malmsten.
Del 1.
17.00 Mahlers fjärde symfoni. Färg.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Till häst: Uteriandring och upp-
visning i Lätt B: 2. Färg.
19.30 Den egostiska jätten – saga för
stora och små ur Oscar Wildes be-
rättelse Den lycklige prinsens. Färg.
18.55 Syndadolen kommer! Färg.
Benjamin Britten låter barn, ung-
domar och några vuxna i England
leka opera.
19.25 En drömmares vandring.
Svensk långfilm från 1955. En film
om Dan Anderssons liv. Regi:
Lars Magnus Lindgren.
I rollerna: Jarl Kulle, Jan Kings,
Margit Carlquist, Inga Landgrö,
Olof Tunberg.
20.00 Aktuellt, väder.
21.20–22.25 Jesu korsfästelse. Färg.
En "ögonvittnesskildring" av hän-
delsorna vid Jesu korsfästelse på
Golgota. En rekonstruktion inspelad
på plats och med skådespelare i en
reportagestil.

TELEVISION 2

15.30 Bröderna Berrigan. Färg. Inför
TV-spelet No samveten samtalat
Per-Arne Axelsson med Dagens Ny-
heter chefredaktör Olof Lager-
crantz om bröderna Daniel och
Philip Berrigan, välkända förkämpar
för det amerikanska icke-väldsmot-
ståndet mot kriget i Vietnam.
15.40 No samveten – pjäs av Daniel
Berrigan och Saul Levitt. Färg. En
amerikansk TV-föreställning base-
rad på rättegångarna mot "de nio i
Catonsville". Regi: Gordon David-
son.
17.00 En trädgårdsmästare. Färg.
Äret går vidare hos Axel och Edit
Lindskog i Bergslagen. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Stig Claesson "Slas" berättar
för barn. Färg. 5. Jag möter en
flygande häxa.
17.45 Mini symfoni. Färg. Japans bi-
drag till Eurovisionens utbyte av
tecknad film.
18.00 Ishockey-VM: Sverige – Sov-
jet. Färg. Lars-Gunnar Björklund.
I första pausen:
18.35–18.45 ca Fotografen Lassne.
Färg. Afrikansk humoresk om en
gatafotograf med en märklig
trollerilåda.
I andra pausen:
19.25–19.35 ca Mosippa – Härjeda-
lens landskapsblomma. Färg.
20.30 ca Vi i 6an. Frågetävling för
femteklassister. Färg. Berndt Fri-
berg och Lennart Edberg.
21.15 ca Han målade livet som en cir-
kus. Färg. Eremiten, poeten och
målaren Georges Rouault som dog i
sin barndoms Paris 1898 är i dag
mest känd som religiös målar och
i detta engiska program får vi en
inblick i den värld, som var utgångs-
punkten för hans konst: En värld
av clowner, prostituerade, domare
och fördomda.
22.05–23.45 ca Verdis "Requiem".
Färg. Leonard Bernstein dirigerar
London Symphony Orchestra,
kör samt sångsolisterna
Martina Arroya, Josephine Veas-
sey, Plácido Domingo och
Ruggero Raimondi i ett
framträdande av Verdis mässa.